

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKE BYSTRICI
PRÁVNICKA FAKULTA

LISABONSKA ZMLUVA A JEJ DOPAD NA
INŠTITUCIONÁLNE A ROZHODOVACIE PROCESY V EÚ

Bakalárska práca

92d850eb-46d6-4571-9498-54c595268f15

Študijný program: právo

Študijný odbor: právo

pracovisko: Katedra medzinárodného a európskeho práva a právnej komunikácie

Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Ľubica Saktorová, PhD., LL.M., M.A.

Banská Bystrica, 2024

Silvia VAŠKOVÁ

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne prehlasujem, že som predloženú záverečnú prácu spracovala samostatne, s použitím literatúry a ďalších informačných zdrojov uvedených v zozname bibliografických odkazov.

V Košiciach, dňa 31.3. 2024

.....

podpis

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa poďakovať všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli pri vypracovaní tejto záverečnej práce. Moje poďakovanie patrí najmä vedúcemu práce JUDr. Ľubici Saktorovej, PhD., LL.M., M.A. za jej odborné vedenie, metodickú pomoc a cenné pripomienky pri záverečnom spracovaní práce.

ABSTRAKT

VAŠKOVÁ, Silvia: *Lisabonská zmluva a jej dopad na inštitucionálne a rozhodovacie procesy v EÚ* (Bakalárska práca). Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Právnická fakulta. Katedra medzinárodného a európskeho práva a právnej komunikácie. Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Ľubica Saktorová, PhD., LL.M., M.A. Stupeň odbornej kvalifikácie: bakalár (v skratke „Bc.“). Banská Bystrica, 2024. Rozsah práce: 46 strán.

Predmetom predkladanej záverečnej práce je analyzovať zmeny poslednej revízie zakladajúcich zmlúv a to Lisabonskej zmluvy. Predovšetkým sa práca zameriava na reformu jednotlivých inštitúcií Únie a s tým súvisiacich zmien v ich rozhodovacích postupov.

Záverečná práca najprv bližšie popisuje situáciu pred Lisabonskou zmluvou a v krátkosti približuje najvýznamnejšie zmeny, práve s dôrazom na ich vplyv na ďalšie fungovanie inštitúcií EÚ a ich rozhodovaciu činnosť. Následne primárna pozornosť sa upriamuje na inštitucionálnu výstavbu EÚ, ich postavenie a základnú úlohu, ktorú vykonávajú na úrovni EÚ. Následne sú analyzované najzásadnejšie zmeny v jednotlivých inštitúciách, ktoré boli Lisabonskou zmluvou zavedené.

Kľúčové slová:

Lisabonská zmluva. Európska únia. Reforma. Inštitúcie EÚ. Inštitucionálna reforma. Rozhodovanie.

ABSTRACT

VAŠKOVÁ, Silvia: *The Lisbon Treaty and its impact on institutional and decision-making processes in the EU* (Bachelor thesis). University of Matej Bel in Banská Bystrica. Faculty of Law. Department of International, European Law and Legal Communication. Supervisor Thesis: JUDr. Ľubica Saktorová, PhD., LL.M., M.A. Qualification level: Bachelor (abbreviated as "Bc."). Banská Bystrica, 2024. Scope of work: 46 pages.

The subject of the present thesis is to analyse the changes of the latest revision of the founding treaties, namely the Lisbon Treaty. In particular, the thesis focuses on the reform of the individual institutions of the Union and the related reform of the decision-making procedures in the EU.

The final thesis first describes the situation before the Lisbon Treaty in more detail and briefly introduces the most important changes, precisely with an emphasis on their impact on the further functioning of the EU institutions and their decision-making activities. Subsequently, the primary focus is on the EU's institutional set-up, their status and the basic tasks they perform at EU level. Subsequently, the most significant changes in the individual institutions introduced by the Lisbon Treaty are analysed

Key words:

Lisbon Treaty. European Union. Reformation. Institutions of the EU. Institutional reformation. Decision-making proces.

OBSAH

Obsah

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	7
ÚVOD	8
1. LISABONSKÁ ZMLUVA A NAJVÝZNAMNEJŠIE ZMENY KTORÉ PRINIESLA	10
1.1. POZADIE PRIJATIA LZ	10
1.2. CHARAKTERISTIKA LZ	11
1.3. TROJPILIEROVÁ ŠTRUKTÚRA.....	11
1.4. JASNEJŠIE VYMEDZENIE PRÁVOMOCI EÚ - ZDÔRAZNENIE PRINCÍPU PRENESENÝCH PRÁVOMOCÍ.....	12
1.5. PRINCÍPY ROZDELENIA PRÁVOMOCÍ	14
1.5.1. <i>Zásada zverenia a koncepcia obojstrannej flexibility</i>	14
1.5.2. <i>Zásada subsidiarity a proporcionality a ich kontrola</i>	15
1.6. POSILNENÁ ÚLOHA NÁRODNÝCH PARLAMENTOV.....	15
1.7. EURÓPSKA OBČIANSKA INICIATÍVA.....	17
1.8. CHARTA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD.....	18
2. REFORMA NA ÚROVNI EURÓPSKÝCH INŠTITÚCIÍ	19
2.1. EURÓPSKA RADA	20
2.1.1. <i>Základná charakteristika</i>	20
2.1.2. <i>Úloha</i>	21
2.1.3. <i>Zloženie a fungovanie</i>	21
2.1.4. <i>Európska rada a LZ</i>	22
2.2. RADA EURÓPSKEJ ÚNIE	23
2.2.1. <i>Základná charakteristika</i>	23
2.2.2. <i>Úloha</i>	23
2.2.3. <i>Vnútoraná organizácia</i>	24
2.2.4. <i>Predsedníctvo Rady</i>	24
2.3. RADA A LISABONSKÁ ZMLUVA.....	25
2.3.1. <i>Nové zloženia Rady</i>	25
2.3.2. <i>vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku</i>	26
2.3.3. <i>Európska služba pre vonkajšiu činnosť</i>	27
2.3.4. <i>LZ a jej vplyv na rozhodovacie procesy v Rade</i>	27
2.4. EURÓPSKA KOMISIA	30
2.4.1. <i>Základná charakteristika a jej úlohy</i>	30
2.4.2. <i>Vnútoraná stavba</i>	30
2.5. KOMISIA A LISABONSKÁ ZMLUVA.....	31
2.5.1. <i>Počet komisárov</i>	31
2.5.2. <i>predseda Komisie a LZ</i>	32
2.5.3. <i>Proces vedúceho kandidáta tzv. Spitzenkandidaten</i>	33
2.6. EURÓPSKY PARLAMENT	35
2.6.1. <i>Základná charakteristika</i>	35
2.6.2. <i>zloženie</i>	35
2.6.3. <i>Európsky parlament a Lisabonská zmluva</i>	36
ZÁVER	40
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	43

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

- ECB- Európska centrálna banka
- EHS- Európske hospodárske spoločenstvo
- EK/Komisia- Európska komisia
- EOI- Európska občianska iniciatíva
- EP/Parlament- Európsky parlament
- ER- Európska rada
- ES- Európske spoločenstvo
- ESUO- Európske spoločenstvo uhlia a ocele
- ESVČ- Európska služba pre vonkajšiu činnosť
- EÚ/Únia- Európska únia
- LZ- Lisabonská zmluva
- Rada/Rada EÚ- Rada Európskej únie
- SD EÚ- Súdny dvor Európskej Únie
- SD- Súdny dvor
- tzv.- takzvaný
- ZES- Zmluva o založení Európskeho spoločenstva
- ZEÚ- Zmluva o Európskej únii
- ZFEÚ- Zmluva o fungovaní Európskej Únie

ÚVOD

Lisabonská zmluva bola krokom k ešte silnejšiemu prehĺbeniu európskej integrácie, ktorej história siaha do začiatku 50-tych rokov. Rozsiahly a neprehľadný systém primárneho práva, neadekvátne nastavenie rozhodovacích procesov na rozširujúcu sa členskú základňu, s tým súvisiaca aj neefektívna a nedostatočná akcieschopnosť Únie a absentujúci demokratický prvok v rozhodovacích postupoch viedol k iniciatíve prijatiu ešte hlbšej a koncepcnej reformy, akou bola posledná novelizácia v podaní zmluvy z Nice.

Tieto vymenované nedostatky sa snažila eliminovať Ústava pre Európu, ktorej primárnym cieľom bolo zjednodušiť a sprehľadniť právny rámec EÚ, ktorý bol výsledkom 50-ročného vývoja európskej integrácie zastaralý a neodrážal súčasné potreby.

Totožné ciele si stanovila aj Lisabonská zmluva, ktorá bola prezentovaná ako *conditio sine qua non* efektívnejšieho fungovania Únie, posilnenie vplyvu Únie na medzinárodnej scéne a zodpovednosti čeliť výzvam 21. storočia. Lisabonská zmluva je doposiaľ s viac než 350 novelizačnými ustanoveniami najrozsiahlejšou revíziou zakladajúcich zmlúv. Bola podpísaná v Lisabone dňa 13. decembra 2007 a podpísalo ju 27 štátov Európskej únie. Platnosť však nadobudla dňa 1. decembra 2009 až po následnej ratifikácii všetkými štátmi Únie.

Dôvodom výberu tejto témy bolo najmä fakt, že sa táto téma týka každého z nás. Nakoľko Slovenská republika je členom Európskej únie a práve prostredníctvom bližšieho priblíženia zmien, ktorými Lisabonská zmluva modernizovala Európsku úniu, chceme tak poskytnúť čitateľovi základný prehľad fungovania EÚ.

Cieľom práce je analyzovať najvýznamnejšie zmeny, ktoré Lisabonská zmluva priniesla, primárne v rovine inštitucionálnej, ale aj ďalšie zmeny ktoré bezprostredne ovplyvnili fungovanie Európskych inštitúcií, najmä v rámci ich rozhodovacej činnosti.

Pri písaní záverečnej práce využívame metódu právnej obsahovej analýzy primárneho prameňa, a to konsolidovaného znenia ZEÚ a ZFEÚ v znení Lisabonskej zmluvy. Zároveň tiež využívame metódu syntézy sekundárnych zdrojov, najmä oficiálnych dokumentov inštitúcií EÚ, ako aj dostupnej literatúry, najmä od slovenských a českých autorov.

Najpodstatnejšie zmeny, ktoré priniesla Lisabonská zmluva a ktoré reformovali Úniu, sú prezentované v prvej kapitole. Okrem najzásadnejších zmien prvá kapitola na lepšie pochopenie súvislostí, v krátkosti približuje situáciu, ktorá viedla k vypracovaniu Lisabonskej zmluvy a následne charakterizuje túto medzinárodnú zmluvu.

Druhá kapitola je venovaná reforme v inštitucionálnom systéme EÚ. Najprv v krátkosti charakterizuje jednotlivé inštitúcie, najmä s dôrazom na ich zloženie, fungovanie a poskytneme

prehľad základných úloh, ktoré vykonávajú. Následne analyzuje konkrétne reformy na úrovni Európskej rady, Rady, Európskeho parlamentu a Komisie. K hlavným európskym inštitúciám zaraďujeme aj Súdny dvor EÚ, ECB a Dvor audítorov, ale vzhľadom na veľmi široko zasadenú problematiku zmien ktoré priniesla LZ, sme sa rozhodli venovať našu pozornosť len 4 rozhodovacím inštitúciám EÚ.

1. LISABONSKÁ ZMLUVA A NAJVÝZNAMNEJŠIE ZMENY KTORÉ PRINIESLA

1.1. pozadie prijatia LZ

Lisabonská zmluva bola prijatá na poklade neúspešnej Ústavnej zmluvy, ktorá v dôsledku neúspešných referend vo Francúzku a Holandsku v máji a júni roku 2005, nebola prijatá. Ústavná zmluva mala ešte výraznejšie reformovať EÚ a dať jej nový ústavný základ v podobe jedného unifikovaného dokumentu, ktorý zlučoval zakladajúce zmluvy. Európska rada na nezdarený ratifikačný proces reagovala vyhlásením dvojročného obdobia úvah, v rámci ktorého mala prebiehať diskusia o ďalšom osude Ústavnej zmluvy. Neúspešný ratifikačný proces Ústavnej zmluvy vyvolal vášne medzi členskými štátmi. Existovali 3 možné varianty ako sa vysporiadať s touto patovou situáciou. Ako najlepší východiskový scenár sa ukázalo prijatie kompromisnej reformnej zmluvy, ktorá na jednej strane zachováva významnú časť pôvodného dokumentu, no na strane druhej vyškrtne problematické ustanovenia. Nemecko označilo za hlavnú prioritu svojho polročného predsedníctva Ústavnú zmluvu, v rámci jeho predsedníctva sa ujal iniciatívy a zahájil rokovania so všetkými členskými štátmi, ktorého hlavným cieľom bolo identifikovať kontroverzné body návrhu. Výstupom nemeckého predsedníctva v júni 2007 bola deklarácia Európskej rady, ktorá definitívne opustila pôvodný návrh Ústavnej zmluvy a udelila mandát na zvolanie medzivládnej konferencie, ktorej cieľom bolo vypracovať novú reformnú zmluvu. Medzivládna konferencia bola zorganizovaná počas portugalského predsedníctva, ktorá svoju činnosť ukončila v októbri 2007.

Lisabonská zmluva bola podpísaná 13. decembra 2007 na zasadnutí Európskej rady v Lisabone, ktorá následne musela prejsť ratifikačným procesom v súlade s ústavnými požiadavkami každého členského štátu. Hlavnou prekážkou predpokladaného dátumu platnosti¹ Lisabonskej zmluvy sa stalo neúspešné írske referendum, ktoré sa konalo dňa 12. júna 2008. EÚ zahájila rokovania o špecifických podmienkach pre Írsko. Írsko požadovala množstvo výnimiek ako zachovanie systému 1 štát - 1 komisár, potvrdenie írskej neutrality, daňovej autonómie, niektoré ustanovenia írskej ústavy týkajúcej sa napríklad práva na život, rodinu, vzdelanie. Európska rada deklarovala požiadavky Írska, následne druhé referendum bolo úspešné a Írsko ratifikovalo zmluvu 15.10.2009. S problémami pri ratifikácii sa nestretlo len Írsko, ale aj iné štáty. Napríklad Česká republika bola posledná členská krajina, ktorá

---

¹ Samotný text LZ predpokladal ukončenie ratifikácie do konca roka 2008, v prípade ak by neboli uložené všetky ratifikačné listiny do 1.1.2009, tak LZ nadobudne platnosť prvým dňom nasledujúceho mesiaca po uložení poslednej ratifikačnej listiny.

ratifikovala Lisabonskú zmluvu a to dňa 3.11.2009 z dôvodu ústavného prieskumu súladu LZ s českou ústavou.²

1.2. Charakteristika LZ

Lisabonská zmluva je reformná medzinárodná zmluva, ktorá reviduje zakladajúce zmluvy a to ZEÚ a ZES. Jedná sa o ďalšiu novelizáciu, ktorú zaradujeme do série zmlúv meniacich a doplňujúcich primárne právo. Európska únia sa stáva právnym nástupcom Európskeho spoločenstva, preto sa zmluva o založení ES premenováva na ZFEÚ.³ LZ sa v zásade líši od Ústavnej zmluvy len z formálneho hľadiska, po obsahovej stránke nie je tak výrazne odlišným dokumentom, ako neúspešná Ústavná zmluva. LZ upúšťa od prvkov konštitucionalizmu. Nevytvára žiadne symboly Únie, ktoré by boli obdobou štátnych symbolov, ako je vlajka alebo hymna. Právne akty Únie sa nebudú volať „zákon“ alebo „rámcový zákon“, ale je ponechané pôvodné označenie - nariadenia, smernice a rozhodnutia. LZ na rozdiel od Ústavnej zmluvy, neobsahuje zmienku o prednosti Úniového práva, ktorá ostala len vo forme vyhlásenia medzivládnej konferencie, ktorá odkazuje na konštantnú judikatúru SD EÚ.⁴

LZ explicitne priznáva EÚ právnu subjektivitu, teda zavádza jediný subjekt medzinárodného práva a to Úniu⁵. Táto právna úprava je logickým dôsledkom spojenia Únie a Spoločenstva do jedného subjektu.⁶

1.3. Trojpilierová štruktúra

Lisabonskou zmluvou sa ruší komplikovaná štruktúra 3 pilierov, ktorá bola zavedená Maastrichtskou zmluvou v roku 1992. Maastrichtská zmluva resp. Zmluva o Európskej únii, ktorá etablovala Európsku úniu a vytvorila tento systém je LZ odbúraný, aj keď iba z časti,

---

² FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 207-216.

³ Popri EÚ naďalej funguje aj EURATOM, ktorý je samostatný subjekt.

⁴ HAMULÁK, O.: *Evropská unie po Lisabonské smlouvě. Jaký krok a kam?* In epravo.cz [online]. Dostupné na internete: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-unie-po-lisabonske-smlouvejaky-krok-a-kam-1-61749.html> [cit. 2023-03-16].

⁵ Ako samostatný subjekt medzinárodného práva, môže vstupovať do medzinárodných organizácií a podpisovať medzinárodné zmluvy.

⁶ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 29.

pretože oblasť SZBP bude aj naďalej separátne spravovaná osobitným režimom založeným na medzivládnom princípe.

Ak by sme si mali v krátkosti charakterizovať pilierovú štruktúru, tak tá jednotlivé oblasti politik roztriedila pod tzv. piliere, pričom kľúčovým rozdeľujúcim prvkom bola miera supranacionality, ktorá sa prejavovala najmä mechanizmom prijímania rozhodnutí. I. Pilier predstavoval nadnárodný princíp, v rámci ktorého členské štáty odovzdávajú časť svojej suverenity v prospech spoločných orgánov. Pod I. Pilier patrilo právo európskych spoločenstiev, nazývané aj ako komunitárne právo. Komunitárne právo tvorili všetky spoločné politiky ako jednotný trh, spoločná mena a podobne. Pre Komunitárne právo bolo charakteristické prijímanie rozhodnutí v Rade kvalifikovanou väčšinou, legislatíva sa prijímala metódou spolurozhodovania. Komunitárne právo malo prednosť pred národným právom členských štátov a bolo priamo uplatniteľné na území členských štátov. Garantom dodržiavania práva v rámci I. Piliera bol Súdny dvor ES. Právnym základom Komunitárneho piliera boli 3 zmluvy- ESUO, EURATOM, EHS, ktorá sa Maastrichtskou zmluvou mení na ZES.

II. a III. Pilier bol založený na medzivládnom princípe, kde sú nositelia suverenity členské štáty, ktoré majú rozhodujúce slovo. Rozhodnutia boli prijímané najmä jednomyseľne. Hlavné nástroje realizácie politik boli spoločné akcie a spoločné postoje.⁷

III. pilier, predstavujúci policajnú a súdnu spoluprácu v trestných veciach sa začlenil do novej hlavy V ZFEÚ. Pôvodná medzivládna štruktúra sa ruší, pretože právne akty prijaté v tejto oblasti sa teraz prijímajú riadnym legislatívnym postupom použitím právnych nástrojov Spoločenstva (formou nariadení, smerníc a rozhodnutí). Na druhej strane, aj v tejto citlivej oblasti sa zachovali isté špecifiká pri rozhodovaní, ktoré sú výsledkom kompromisu medzi zástancami a odporcami tesnejšie integrácie.⁸

1.4. Jasnejšie vymedzenie právomoci EÚ - zdôraznenie princípu prenesených právomocí

ZFEÚ v 1. časti hlave 1 obsahuje nové detailné určenie typológie právomocí EÚ. Vymedzené právomoci vychádzajú z kľúčovej zásady „zverenia“ a výkon týchto zverených

---

⁷ FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 138-139.

⁸ PÍTRVÁ, L. a kol.: *Když sa řekne Lisabonská smlouva...*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, s. 83.

právomoci podlieha aj ďalším podmienkam v podobe zohľadnenia zásady subsidiarity a proporcionality v prípade všetkých právomocí okrem výlučných.

LZ upratala a rozriedila do jednotlivých kategórií oblastí politík, ktoré buď sú vykonávané výlučne Úniou, alebo výkon právomocí zdieľa s členskými štátmi, alebo do výkonu právomocí zasahuje len podporne.

Čl. 3 ZFEÚ nám podáva taxatívny výpočet výlučných právomocí. V týchto oblastiach je jedine Únia oprávnená v mene všetkých členských štátov rozhodovať a prijímať právne záväzné akty. Členské štáty môžu zasahovať do tejto oblasti, len ak vykonávajú akty Únie, alebo ak sú na to Úniou splnomocnené.⁹Oblasti, o ktorých rozhoduje výlučne Únia sú : „*colná únia; ustanovenie pravidiel hospodárskej súťaže potrebných na fungovanie vnútorného trhu; menová politika pre členské štáty, ktorých menou je euro; ochrana morských biologických zdrojov v rámci spoločnej politiky rybného hospodárstva; spoločná obchodná politika.*“¹⁰

Okrem vymenovaných právomocí Únia má aj výlučnú právomoc uzavrieť medzinárodnú dohodu a to v 3 prípadoch:

1. ak je jej uzavretie stanovené v legislatívnom akte Únie
2. ak je jej uzavretie potrebné na to, aby Únia mohla vykonávať svoju vnútornú právomoc
3. ak môžu byť uzavretím zmlúv dotknuté spoločné pravidlá alebo pozmenený rozsah ich pôsobnosti.¹¹

Druhou kategóriou právomocí sú právomoci spoločné. Tými disponuje Únia aj členské štáty. Tieto sa však nevykonávajú súbežne, ale prioritizuje sa činnosť Únie.¹² Výpočet delených právomocí je len demonštratívny. Jedná sa o oblasti ako: vnútorných trh, energetika, priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, životné prostredie, ochrana spotrebiteľa, doprava a podobne¹³. Môžeme konštatovať, že pod delené právomoci spadajú všetky oblasti, ktoré nezaraďujeme pod výlučné a podporné právomocí, ktoré sú taxatívne vymedzené.

V oblastiach, ktoré spadajú pod podporné resp. koordinačné právomoci majú členské štáty slobodu jednať a primárnu zodpovednosť. Únia jedná len, aby podporila, doplnila

---

⁹ Pozri čl. 2 ods. 1 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹⁰ Pozri čl. 3 ods. 1 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹¹ Pozri čl. 3 ods. 2 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹² Pozri čl. 2 ods. 2 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹³ Pozri čl. 4 ods. 2 ZFEÚ (konsolidované znenie)

a koordinovala kroky prijaté členskými štátmi. ¹⁴Tieto právomoci vymedzuje čl. 6 ZFEÚ, v zmysle ktorého pod podporné právomoci patrí: „ochrana a zlepšovanie zdravia ľudí; priemysel; kultúra; cestovný ruch; vzdelávanie, odborné vzdelávanie, mládež a šport; civilná ochrana; administratívna spolupráca.“

Za zmienku stojí aj článok 2 ods. 5 ZFEÚ, ktorý hovorí, že: „Právne záväzné akty prijímané na úniovej úrovni v týchto oblastiach, nemôžu harmonizovať právnu úpravu v členských štátoch.“

1.5. Princípy rozdelenia právomocí

Systém rozdelenia právomocí a ich výkonu Úniou a členskými štátmi sa riadia 3 kľúčovými zásadami.

1. *Zásada delegácie právomocí*
2. *Zásada subsidiarity*
3. *Zásada proporcionality*¹⁵

1.5.1. Zásada zverenia a koncepcia obojstrannej flexibility

Zásada delegácie právomocí je kľúčová zásada, na ktorú LZ ešte viac poukazuje. Tá znamená, že Únia disponuje len takým rozsahom právomocí, ktoré jej členské štáty zverujú na dosiahnutie stanovených cieľov vymedzených zakladajúcimi zmluvami. Všetky právomoci, ktoré neboli prenesené na Úniu, zostávajú v právomoci členských štátov.¹⁶ Členské štáty zároveň musia aj svoje výlučné právomoci vykonávať v súlade s právom EÚ.

Úplnou novinkou, ktorá sa takpovediac prieči doterajšej koncepcii európskej integrácie je tzv. koncepcia obojstrannej flexibility. Tá sa prejavila vo viacerých ustanoveniach zmlúv. Doterajšie nazeranie na európsku integráciu vychádzalo z doktríny „stále tesnejšia Únia“, ktorá predpokladá ako vrcholnú fázu európskej integrácie vznik európskej federácie.¹⁷ Koncepcia obojstrannej flexibility je upresnená vo Vyhlásení č. 18 o rozdelení právomocí, ktoré je pripojené k ZEÚ. Hlavná myšlienka tejto koncepcie spočíva v tom, že zmeny zmlúv nemusia slúžiť len na účel rozširovania právomocí Únie, ale aj ich obmedzovaniu. Ide o prelomové ustanovenie, keďže doteraz sa nepredpokladalo, že by zmeny zmlúv mohli slúžiť aj na

---

¹⁴ Pozri čl. 2 ods. 5 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹⁵ Pozri čl. 5 ods. 1 ZEÚ (konsolidované znenie)

¹⁶ Pozri čl. 5 ods. 2 ZEÚ (konsolidované znenie)

¹⁷ Táto koncepcia bola obsiahnutá už v preambule Rímskej zmluvy z roku 1957 a postupne rozvíjaná ďalšími zmluvami.

navrátenie už raz zverených právomocí¹⁸. EÚ by sa tak mala stať viac flexibilnejšou a menej centralistickou.¹⁹

1.5.2. Zásada subsidiarity a proporcionality a ich kontrola

Subsidiarita je tradičným princípom európskej integrácie, legislatívne ukotvený od Maastrichtskej zmluvy. Princíp subsidiarity tzv. brzda výkonu právomocí obmedzuje aktivity Únie vo všetkých jej právomociach, s výnimkou právomocí výlučných. V podstate uplatňovanie zásady subsidiarity by malo zabezpečiť optimálnu deľbu právomocí medzi Úniou a členskými štátmi, ktorá spočíva v požiadavke, aby sa neregulovalo na úniovej úrovni to, čo sa uspokojivo dá regulovať na úrovni ústrednej resp. regionálnej, miestnej.

Tretia kľúčová zásada vyjadruje požiadavku proporcionálnosti právnej úpravy, tá by mala byť primeraná k sledovanému účelu a zbytočne nezaťažovať adresátov (občanov, podniky a iné subjekty.)²⁰ V praxi ide napríklad o situáciu, keď je postačujúce na reguláciu vzťahov vydanie smernice, tak nemá byť vydané nariadenie, ktoré je svojou povahou striktnější právny predpis.²¹

1.6. Posilnená úloha národných parlamentov

Na zásadu subsidiarity nadväzuje aj otázka kontroly jej dodržovania. Od Lisabonskej zmluvy už aj národné parlamenty majú možnosť zapojiť sa do procesu prijímania legislatívy. V predlisabonskom režime neprislúchala národným parlamentom žiadna úloha v procese normotvorby. Tento nedostatok demokracie sa pokúsila LZ zredukovať zapojením vnútroštátnych parlamentov do tvorby politík.²²

Právomoc kontrolovať systém dodržiavania zásady subsidiarity majú národné parlamenty 2 spôsobmi. My sa bližšie pokúsime priblížiť procedúru včasného varovania vnútroštátnych parlamentov. V prípade ex post kontroly ide o možnosť národných

---

¹⁸ Takýto postup v zásade nebol vylúčený ani v minulosti, keďže „pánmi zmlúv“ sú členské štáty, ktoré môžu prijať akúkoľvek zmenu.

¹⁹ PÍTROVÁ, L. a kol.: *Když sa řekne Lisabonská smouva....* Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, s. 32-33.

²⁰ PÍTROVÁ, L. a kol.: *Když sa řekne Lisabonská smouva....* Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, s. 32.

²¹ PIKNA, B.: *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozšířené vydání: Linde Praha, 2012. s. 83.

²² Národným parlamentom LZ priznáva aj ďalšie právomoci, ktorými sa má posilniť úloha národných parlamentov a tým prispieť k demokratickejšiemu fungovaniu Únie. (Pozri čl. 12 ZEÚ).

parlamentom podať prostredníctvom vlád členských štátov žalobu na Súdny dvor o neplatnosť legislatívneho aktu v súlade s čl. 263 ZFEÚ.²³

Mechanizmus včasného varovania je metóda akou môžu národné parlamenty vyjadriť svoj nesúhlas s predkladaným legislatívnym návrhom²⁴, ktorý podľa nich nekorešponduje so zásadou subsidiarity. Tento postup môže za istých okolností vyústiť až do zablokovania prijatia legislatívneho aktu. Keďže od LZ sú národným parlamentom priamo zasielané návrhy nových úniových pravidiel,²⁵ informovanosť národných parlamentov sa tak zvyšuje a tie už nedostávajú informácie len sprostredkované od vlád.²⁶

Lehota na podanie protestného odôvodneného stanoviska je 8 týždňov, v prípade ak takéto odôvodnené stanovisko zašle taký počet národných parlamentov, ktorý predstavujú aspoň 1/3 všetkých pridelených hlasov²⁷ národným parlamentom, spustí sa mechanizmus tzv. žltej karty²⁸. Navrhovateľ sporného legislatívneho návrhu, môže rozhodnúť, či ho ponechá, zmení alebo stiahne, a svoje rozhodnutie odôvodní.

Pokiaľ aj naďalej pretrvávajú obavy národných parlamentov, ktorí predstavujú nadpolovičnú väčšinu pridelených hlasov a Komisia sa rozhodne trvať na svojom návrhu, zahájí sa mechanizmus tzv. oranžovej karty. Komisia v odôvodnenom stanovisku vysvetlí, prečo sa domnieva, že návrh je v súlade so zásadou subsidiarity. Toto odôvodnené stanovisko, ako aj odôvodnené stanoviská národných parlamentov sa predloží na preskúmanie súladu predkladaného návrhu s princípom subsidiarity Parlamentu a Rade v rámci legislatívneho postupu. V prípade ak Parlament väčšinou odovzdaných hlasov alebo 55%-ná väčšina členov Rady rozhodne, že legislatívny návrh koliduje s princípom subsidiarity, legislatívny proces nebude pokračovať.²⁹

---

²³ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-03-27]. s. 21.

²³ https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/eu_legislative_database

²⁴ Pod pojmom návrh legislatívneho aktu treba chápať v súlade s čl. 3 Protokolu o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality návrhy Komisie, iniciatívy skupiny členských štátov, iniciatívy Európskeho parlamentu, žiadosti Súdneho dvora, odporúčania Európskej centrálnej banky a žiadosti Európskej investičnej banky, ktorých cieľom je prijatie legislatívneho aktu.

²⁵ Legislatívne návrhy posúva buď Komisia, Rada alebo EP v závislosti od povahy dokumentu. (Pozri čl. 4 Protokolu o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality).

²⁶ Každý legislatívny návrh má obsahovať dôvodu správu, na základe ktorej je možné vyhodnotiť jej súlad so zásadou subsidiarity a proporcionality. (Pozri čl. 5 Protokolu o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality)

²⁷ Každý národný parlament má pridelené 2 hlasy, keďže niektoré parlamenty sú 2-komorové.

²⁸ V prípade legislatívneho aktu týkajúceho sa oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti stačí dosiahnuť ¼ pridelených hlasov.

²⁹ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-03-27]. s. 20.

V praxi ale národné parlamenty inštitút žltej resp. oranžovej karty nevyužívajú takmer vôbec. Žltá kartu doteraz aktivovali národné parlamenty len 3 krát. Silnejšou formou nátlaku je tzv. oranžová karta, ktorá nebola zatiaľ nikdy použitá. Tých dôvodov, prečo tento inštitút nie je národným parlamentmi často využívaný, je niekoľko. Z jedného uhla pohľadu je to pasivita národných parlamentov, no na strane druhej tento mechanizmus nie je tak jednoduché aktivovať. Niektorí autori dokonca zastávajú názor, že tento mechanizmus kontroly je v skutočnosti preceňovaný inštitút, ktorý nepredstavuje reálny nástroj kontroly.³⁰ Medzi najväčšie nedostatky, ktoré sa s takto nastaveným mechanizmom vynárajú sú:

1. Príliš krátke časové rozmedzie, v rámci ktorého je možné podať odôvodnené stanovisko. Národné parlamenty majú len 8 týždňov, v rámci ktorého sa musia vysporiadať s predloženým legislatívnym návrhom, v prípade ak sa domnievajú nesúladu so zásadou subsidiarity, je potrebné vypracovať odborné analýzy. Za ďalšie sa vyžaduje aj spolupráca a komunikácia medzi jednotlivými národnými parlamentmi, ktorá v tak krátkom časovom horizonte je náročná.
2. Otáznik sa nám naskytuje aj pri samotnej otázke porušenia zásady subsidiarity a jej právneho rozmeru, ktorá je v skutočnosti skôr otázkou politickou než právnou.
3. Ďalší problém je obmedzenie kontroly len na akty legislatívne, ktoré keďže sú výsledkom náročných politických kompromisov, sa vyznačujú vágnejším znením, ktoré necháva priestor na vlastnú interpretáciu národnými parlamentmi. Skutočný rozpor môžu spôsobiť nelegislatívne akty, ktoré obsahujú konkrétne pravidlá.³¹

Mnohí podporovatelia myšlienky väčšieho angažovania národných parlamentov v európskej politike preferujú skôr koncept „zelenej karty“, teda nejakú formu mechanizmu, ktorá by umožňovala národným poslancom naprieč EÚ zasielať Komisii nápady na nové legislatívne alebo nelegislatívne iniciatívy.³²

1.7. Európska občianska iniciatíva

Európska občianska iniciatíva (EOI) je novým nástrojom priamej demokracie v Európskej únii, ktorý zaviedla Lisabonská zmluva. Na jej základe môže najmenej 1 milión

---

³⁰ ŠIŠKOVÁ, N a kol.: *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha : Nakladatelství Leges, s. r. o., 2012, s. 141.

³¹ ŠIŠKOVÁ, N a kol.: *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha : Nakladatelství Leges, s. r. o., 2012, s. 142-143.

³² Žltá, zelená a červená karta [online]. Euractive.sk, [2016-05-13]. Dostupné na internete: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/zlta-cervena-zelena-karta/> [cit. 2023-05-15].

občanov EÚ zastupujúcich 1/4 členských štátov vyzvať Európsku komisiu, aby prišla s návrhom právneho aktu v oblasti, v ktorej to občania požadujú.

Ide o veľmi formalizovaný a pomerne zložitý postup ktorý musí byť dodržaný, aby Komisia návrh vôbec zaregistrovala a následne mohla podať svoje stanovisko, ako sa vysporiadala s iniciatívou. Komisia je povinná v lehote 5 mesiacov uviesť v oznámení svoje právne a politické závery o iniciatíve občanov, prípadné opatrenia, ktoré má v úmysle prijať, a odôvodnenie, prečo tieto opatrenia prijme alebo neprijme. Toto oznámenie zasiela Komisia organizátorom, Európskemu parlamentu a Rade a je povinná ho zverejniť. Komisia ešte predtým poskytne organizátorom možnosť prezentovať iniciatívu občanov na verejnom vypočutí v EP.

Konkrétne podmienky ako tento nástroj využiť sú obsiahnuté v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 211/2011 o iniciatíve občanov, ktoré boli aktualizované v roku 2019 Nariadením (EÚ) 2019/788. Primárnym dôvodom novelizácie nariadenia bola kritika príliš komplikovanej a nadmerne reštriktívnej úpravy EOI, ktorá aj v prípade úspešnej iniciatívy, ktorá spĺňa všetky požiadavky, má vo výsledku len minimálne legislatívne dopady.

EOI je zaujímavý inštitút, ktorý je jediným nástrojom priamej demokracie na nadnárodnej úrovni. Momentálne nastavenie iniciatívy avšak prispieva skôr len k politickej diskusii na úrovni EÚ, než aby spôsobil konkrétne legislatívne dopady.³³

Už dlho panuje jednotná zhoda, či už medzi európskymi inštitúciami, odbornou verejnosťou a ďalšími zainteresovanými subjektmi, že momentálne nastavenie EOI nie je ideálne a nevyužíva potenciál, ktorý tento inštitút ponúka.

1.8. Charta základných práv a slobôd

Charta bola prijatá a slávnostne vyhlásená na summite ER v roku 2000 v Nice. Vypracovaniu úniového katalógu ľudských práv predchádzal summit ER v roku 1999, v rámci ktorého najvyšší predstavitelia členských štátov dospeli k záveru, že je potrebná konsolidácia základných práv na Úniovej úrovni. Charta mala len nezáväznú povahu politickej deklarácie. Status právne záväzného dokumentu jej zabezpečila až LZ. Tá sa síce nestáva súčasťou zmluvy,

---

³³ *Iniciatíva občanov-spoločný európsky nástroj participatívnej demokracie [online]. comeniusblog.flaw.uniba.sk, [2023-04-14]. Dostupné na internete: https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2023/04/14/iniciativa-obcanov-spolocny-europsky-nastroj-participativnej-demokracie/#_ftn5 [cit. 2024-03-01].*

ako to predpokladala Ústavná zmluva, ale jej právna záväznosť je zabezpečená odkazom v čl. 6. a má štatút primárneho práva.³⁴

Charta sa tak stáva právne relevantným ľudskoprávnym dokumentom vo vzťahu k adresátom Charty, ktorý sú predovšetkým inštitúcie, orgány, úrady a agentúry EÚ. Sprostredkovane sú adresátmi aj členské štáty, ale len v prípade, ak vykonávajú právo Únie³⁵.

Základné práva a zásady ustanovené v Charte majú vo vzťahu k členským štátom akcesorickú povahu.³⁶

Čl. 6 ods. 2 ZEÚ priamo zaväzuje Úniu, ktorá LZ získava právnu subjektivitu, stať sa zmluvnou stranou EDLP³⁷ na základe 14. protokolu EDLP. Tento protokol umožňuje, aby sa signatármi EDLP mohli stať okrem štátov aj medzinárodné organizácie. Na prístupenie je potrebné, aby ho ratifikovala Únia aj všetky signatárske štáty. Proces prístupenia Únie sa avšak momentálne zasekol na mŕtvom bode, keďže bol návrh na prístupenie SD vyhlásený za nezlučiteľný s čl. 6 ZEÚ (stanovisko SD 2/13).³⁸

2. REFORMA NA ÚROVNI EURÓPSKÝCH INŠTITÚCIÍ

EÚ disponuje vlastnou inštitucionálnou štruktúrou (v širšom slova zmysle), ktorá riadi Úniu. Inštitucionálny systém EÚ je špecifický a nie je ho možné stotožňovať ani s medzinárodnými organizáciami, v ktorých väčšinou pôsobí len sekretariát a medzivládna konferencia, ale ani so systémom národných štátov. Na úrovni EÚ sa neuplatňuje v plnej miere deľba moci, ktorá je primárnou požiadavkou fungovania demokratického štátu. Jedine súdna moc, ktorú predstavuje SD EÚ, je oddelená od zvyšku.³⁹

---

³⁴ PITROVÁ, M a kol.: *Postlisabonské procesy v Európskej únii*. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sociálnych štúdií, Mezinárodní politologický ústav, 2014, s. 89-90.

³⁵ Aj v takto definovanom rozsahu obmedzenia sa skrýva množstvo interpretačných úskalí pôsobnosti Charty. V dôsledku toho, že dnes nie je vôbec jednoduché určiť hranicu medzi výkonom práva EÚ a výkonom vnútroštátneho práva bez únievého prvku. Vzhľadom na to, že dlhodobo dochádza k zosúladovaniu únievých pravidiel s vnútroštátnymi právnymi poriadkami členských štátov, nie je jednoduché nájsť oblasť do ktorej únieová normotvorba nezasahuje. Judikatúra SD naznačuje skôr príklon k extenzívnemu výkladu uplatňovania Charty.

³⁶ LACIAKOVÁ, V.: Kedy majú členské štáty aplikovať Chartu základných práv Európskej únie?. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, Roč.21, č.3, 2013 [online]. Dostupné na internete: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5700> [cit. 2023-03-28], s. 364-366.

³⁷ Na to nadväzuje aj skutočnosť, že všetky členské štáty EÚ sú zároveň aj členmi Rady Európy a teda signatármi EDLP.

³⁸ *Lisabonská zmluva* [online]. europarl.europa.eu. Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/5/lisabonska-zmluva> [cit.2023-26-03].

³⁹ ZBÍRAL, R.: *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 20.

Inštitucionálnu architektúru EÚ tvorí 7 hlavných inštitúcií⁴⁰, ktoré sú vymenované v Čl. 13 ZEÚ, kde patrí: Európsky parlament, Európska rada, Rada, Európska komisia, Súdny dvor Európskej únie, Európska centrálna banka, Dvor audítorov.

Legislatívnymi inštitúciami sú Komisia, Parlament a Rada a exekutívu vykonáva Komisia, Rada aj Európska rada. Tento systém je odrazom sui generis charakteru EÚ, ktorá je spoločenstvom združujúcim štáty aj občanov a stojí na pomedzí národnej aj medzivládnej spolupráce.

Nosným princípom fungovania inštitucionálneho systému EÚ je inštitucionálna rovnováha. Táto zásada je pevne ukotvená v judikatúre SD EÚ z 1958 (rozsudok 9/56 Meroni) a zakazuje akejkol'vek inštitúcii zasahovať do právomocí inej inštitúcie.

Našu pozornosť upriamime na 4 rozhodovacie inštitúcie, ktoré s výnimkou ER pôsobia od samotného počiatku európskeho integračného zoskupenia. S prehlbujúcou sa európskou integráciou sa ich názvy, kompetencie a legitimita menili a prispôbovali aktuálnym požiadavkám.⁴¹

2.1. Európska rada

2.1.1. Základná charakteristika

Európska rada je hlavným politickým orgánom, ktorý Lisabonská zmluva zaradila na vrchol inštitucionálnej štruktúry Únie. Európsku radu môžeme definovať ako vrcholnú konferenciu (tzv. summit), na pôde ktorej sú reprezentované národné záujmy členských štátov. ER je budovaná na medzivládnom princípe, ktorý zaručuje rovnosť a suverenitu všetkých členov.⁴²

Najvyšší predstavitelia členských štátov sa začali neformálne stretávať od roku 1962. Postupne sa tento koncept summitov vrcholných predstaviteľov osvedčil, pretože viedol k vyriešeniu kľúčových politických otázok, práve dosiahnutím dohody na tej najvyššej politickej úrovni. Do roku 1986 sa ER stretávala len nepravidelne. Zmena nastala po prijatí Jednotného európskeho aktu, ktorý inkorporoval ER do primárneho práva, určil jej zloženie

---

⁴⁰ Môžeme ich zaradiť medzi európske inštitúcie v užšom slova zmysle. Európska inštitucionálna výstavba v širšom slova zmysle zahŕňa aj ďalšie orgány a agentúry, ktoré sa podieľajú na realizácii politik v praxi. Napríklad významný orgán z poradnou funkciou je hospodársky a sociálny výbor a výbor regiónov. (Pozri čl. 13 ods. 4 ZEÚ (konsolidované znenie))

⁴¹ ZBÍRAL, R.: *Inštitucionálny rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, s. 20-21

⁴² FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 246.

a interval stretávaní. Následne úlohy a právomoci Európskej rady boli rozvinuté v Maastrichtskej zmluve, ktoré ostali zachované v pôvodnom znení aj po prijatí LZ.⁴³

2.1.2. Úloha

Dôležitú úlohu má Európska rada aj ako strategický orgán zodpovedný za základné politické rozhodnutia, rieši závažné politické problémy a určuje smer vývoja európskej integrácie. Slúži ako fórum pre vrcholnú politickú diskusiu v krízových situáciách a často pôsobí ako arbiter, na pôde ktorého sa riešia prípadne nezhody medzi členskými štátmi.⁴⁴

2.1.3. Zloženie a fungovanie

Európska rada je tvorená vrcholnými predstaviteľmi exekutívy členských štátov. Členom Európskej rady je aj predseda Komisie a po reforme aj stály predseda Európskej rady. Na jej práci sa zúčastňuje aj vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, ktorý ale nie je jej členom.⁴⁵

Európska rada spravidla zasadá najmenej 4krát ročne, na ktorých prijíma aj závery. ER síce nie je legislatívny orgán, ale práve v nezáväzných záveroch zo summitov sa načrtávajú konkrétne opatrenia, ktoré sa majú prijať, alebo ciele, ktoré sa majú splniť. V záveroch ER sa môže stanoviť aj lehota na dosiahnutie dohody o konkrétnej otázke, alebo na predloženie legislatívneho návrhu. Týmto spôsobom môže ER ovplyvňovať a usmerňovať politický program EÚ a tým podnecovať činnosť ostatných inštitúcií a orgánov Únie.⁴⁶

Všeobecným uznávaným rozhodovacím postupom v ER je dosiahnutie konsenzu, a teda dospieť ku kompromisu medzi jej členmi, ktorý na jednej strane zohľadňuje strategické záujmy EÚ, na strane druhej sa snaží o maximálnu ochranu záujmov všetkých členských štátov. Vo vymedzených prípadoch ustanovenými zmluvami Európska rada rozhoduje aj hlasovaním. Pričom je dôležité podotknúť, že predseda Európskej rady a predseda Komisie ako členovia Európskej rady nedisponujú hlasovacím oprávnením. To znamená, že v osobitných prípadoch,

---

⁴³ BRHLÍKOVÁ, R.: *Európska únia po Lisabone*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, 2012, s. 64.

⁴⁴ Tamtiež s. 65.

⁴⁵ Pozri čl. 15 ods.2 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁴⁶ *Ako funguje Európska rada* [online]. consillium.europa.eu, [2022-23-09]. Dostupné na internete: <https://www.consillium.europa.eu/sk/european-council/how-the-european-council-works/> [cit.2023-18-03].

keď dochádza k hlasovaniu, rozhodnutie je prijímané len vrcholnými predstaviteľmi členských štátov.⁴⁷

2.1.4. Európska rada a LZ

Ako sme už načrtli vyššie v texte, LZ zavádza vo vzťahu k ER 2 primárne zmeny.

V prípade prvej reformnej zmeny, priznanie ER statusu inštitúcie EÚ má niekoľko významných dôsledkov. Jednak je to samotný fakt, že sa ER stala transparentnejšou, homogénnejšie a čitateľnejšou. Po LZ je jednoduchšie diferencovať medzi ER a Radou. V minulosti sa ER často schádzala ako jedna z formácií Rady v zložení hláv štátov a vlád. Pričom ako vrcholná formácia Rady ministrov mohla ER prijímať aj právne záväzné akty.⁴⁸

Dôležité je taktiež podotknúť, že v prípade ak rozhodnutie ER vyvoláva právne účinky vo vzťahu k tretím stranám, sú od LZ aj jej akty preskúmateľné Súdny dvorom.⁴⁹

Druhá kľúčová zmena a jedna z najviac diskutovaných zmien v rámci inštitucionálnej reformy je zavedenie inštitútu stáleho predsedníctva. Po LZ polročné rotačné predsedníctvo ostáva zachované už len v Rade.⁵⁰ Predseda je volený samotnými členmi ER a to kvalifikovanou väčšinou na 2,5 ročné funkčné obdobie s možnosťou znovuzvolenia⁵¹.

Úlohy stáleho predsedu ER sa nijak významne nelíšia od úloh, ktoré pred reformou vykonával členský štát v rámci svojho polročného predsedníctva. Tie vykonával v súčinnosti s generálnym tajomníkom Rady, ktorý bol pred reformou aj vysokým splnomocnencom pre SZBP.⁵² Čl. 15 ZEÚ vymedzuje primárnu úlohu stáleho predsedu v oblasti vonkajších vzťahov nasledovne: „Predseda Európskej rady na svojej úrovni a z titulu svojej funkcie zabezpečuje zastupovanie Únie navonok v záležitostiach týkajúcich sa spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky bez toho, aby boli dotknuté právomoci vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.“

V rámci výkonu vnútorných úloh, stály predseda zvoláva riadne, poprípade mimoriadne zasadnutia Európskej rady. Riadi jej činnosť a podnecuje jej prácu, aby bola plynulá,

---

⁴⁷ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 151.

⁴⁸ ŠLOSARČÍK, I. – KASÁKOVÁ, Z. a kol. : *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2013, s. 25-34.

⁴⁹ Pozri čl. 263 ZFEÚ (konsolidované znenie) a čl. 265 ZFEÚ (konsolidované znenie)

⁵⁰ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 148-149.

⁵¹ Pozri čl. 15 ods. 5 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁵² Tamtiež s. 150.

konzistentná a efektívna. Spolu s predsedom Komisie na základe práce Rady pre všeobecné záležitosti zabezpečuje prípravu zasadaní.^{53 54}

Podľa nášho názoru bol vznik permanentného predsedníctva v ER pozitívny krok. LZ si zavedením postu stáleho predsedu sľubovala najmä efektívnejšie fungovanie ER a zmiernenie diskontinuity v cieľoch a prioritách Únie, ktoré sú vymedzené v dlhodobom programe ER. Stabilita predsedníctva so sebou prináša možnosť zvoleného predsedu budovať pevnejšie vzťahy s ostatnými inštitúciami aj s tretími krajinami, ako hlavného aktéra Únie v oblasti vonkajších vzťahov.

2.2. Rada Európskej únie

2.2.1. Základná charakteristika

Rada Európskej únie nazývaná len ako Rada, v minulosti sme ju mohli poznať pod označením Rada ministrov je kľúčovou inštitúciou, ktorá sa podieľa na tých najdôležitejších rozhodovacích a normotvorných procesoch v Únii, keďže práve jej súhlas podmieňuje prijatie tých najzásadnejších rozhodnutí v rámci Európskej únie.⁵⁵

Rada orgán medzivládnej povahy, ktorý môžeme považovať za spojku medzi záujmami Európskej únie ako celku a záujmami jednotlivých členských štátov.⁵⁶ Rada je charakteristická jej rezortnou príslušnosťou, v rámci ktorej má každý členský štát zastúpenie v podobe 1 ministerského zástupcu⁵⁷, ktorý môže zaväzovať a hlasovať v Rade v mene svojej vlády.⁵⁸ Jednotliví ministri sú zoskupení podľa oblastí politik do 10 špecializovaných formácií. Tí sa stretávajú v závislosti od prejedávanej problematiky.

2.2.2. Úloha

Jednou z najdôležitejších právomocí, ktorú zdieľa s Parlamentom, je prijímanie legislatívy. Rada, EP a Komisia tvoria tzv. inštitucionálny trojlístok. Jedine Komisia disponuje

---

⁵³ Pozri čl. 15 ods. 6 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁵⁴ Stály predseda je pri výkone svojich právomocí neutrálny a zastupuje záujmy Únie. Na to nadväzuje požiadavka inkompatibility výkonu funkcie predsedu ER súbežne s výkonom inej vnútroštátnej funkcie. (Pozri čl. 15 ods. 6. ZEÚ (konsolidované znenie))

⁵⁵ SYLLOVÁ, J. – PÍTROVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, s. 94.

⁵⁶ BRHLÍKOVÁ, R.: *Európska únia po Lisabone*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, 2012, s. 71.

⁵⁷ Väčšinou je to samotný minister, prípadne štátny tajomník

⁵⁸ Pozri čl. 16 ods. 2 ZEÚ (konsolidované znenie)

výlučným právom legislatívnej iniciatívy a následne Rada spolu s Európskym parlamentom rokujú a prijímajú právne akty v rámci riadneho alebo mimoriadneho legislatívneho postupu. Obidve orgány majú rovnocenné postavenie v procese prijímania sekundárnych aktov Únie. Taktiež spolu s Parlamentom prijíma rozpočet na nasledujúci kalendárny rok. Dôležitú a nezastupiteľnú úlohu má Rada aj v oblasti SZBP, ktorú vykonáva na základe strategických cieľov vymedzených Európskou radou. Taktiež rozhoduje o definitívnom uzavretí medzinárodných zmlúv, ktorých dojednanie je zverené Komisii.⁵⁹

2.2.3. *Vnútoraná organizácia*

Rada ako orgán sa vnútorné člení na veľké množstvo pracovných resp. prípravných skupín, ktoré sa podieľajú na efektívite práce Rady, najmä v rámci jej legislatívnej činnosti. Za najvýznamnejší organizačný článok Rady považujeme Výbor stálych zástupcov vlád pri EÚ nazývaný ako Coreper. Rade ale podlieha približne ďalších 150 rôznych pracovných skupín a výborov, ktorých úzko vymedzená činnosť pomáha jednotlivým zloženiam Rady.⁶⁰

Coreper je výbor politický, ktorý je na úrovni prípravných skupín na jej vrchole. V rámci tohto zoskupenia sa prezentujú národné stanoviská členských štátov a jeho cieľom je nájsť prienik medzi záujmami jednotlivých členov Únie a tým dospieť k dohode ešte na úrovni výboru, pred samotným zasadnutiami ministrov v Rade. Coreper významne prispieva k efektívnejšiemu rozhodovaniu v Rade, tým že jednotlivé body legislatívneho návrhu prejednáva a prijíma, tie sú už v závere len formálne schválené ministrami. Tomuto výboru predsedá zástupca členského štátu, ktorý vykonáva predsedníctvo Rady pre všeobecné záležitosti, t. j. rotujúce predsedníctvo. Coreper sa schádza v 2 zloženiach, a to Coreper II a Coreper I.⁶¹

2.2.4. *Predsedníctvo Rady*

Na rozdiel od ER v Rade sa naďalej zachovalo rotačné predsedníctvo a to vo všetkých jej formáciách s výnimkou Rady pre zahraničné veci. Predsedníctvo, ktoré vychádza z modelu rovnej rotácie, je realizované aj v nižších štruktúrach Rady, na úrovni prípravných skupín. LZ

---

⁵⁹ TICHÝ, L. - ARNOLD, R. – ZEMÁNEK, J. – KRÁL, R. – DUMBROVSKÝ, T.: *Evropské právo*. 5. Vyd. Praha : C.H. Beck, 2014, s.133.

⁶⁰ *Rozhodovací proces v Rade* [online]. consilium.europa.eu, [2023-02-02]. Dostupné na internete: <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/decision-making/> [cit.2023-25-02].

⁶¹ FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 268-272.

zavádza 18 mesačné rotujúce predsedníctvo skupiny 3 štátov, ktoré sa po dobu 18 mesiacov postupne vystriedajú na poste predsedajúceho štátu. Trio predsedajúcich štátov spolupracujú a zostavujú dlhodobý plán, v ktorom sú vymedzené prioritné oblasti, na ktoré by sa mala činnosť Rady nasledujúce mesiace orientovať.⁶²

2.3. Rada a Lisabonská zmluva

Lisabonská zmluva podstatne reformovala Radu predovšetkým v jej vnútorných štruktúrach, nijak významne nezasahuje do jej právomocí. Najvýznamnejšie zmeny nastali práve v rozhodovacej činnosti.

2.3.1. *Nové zloženia Rady*

Na základe LZ vznikajú 2 nové konfigurácie Rady, a to Rada pre všeobecné záležitosti (GAC) a Rada pre zahraničné veci (FAC), ktoré vznikli rozdelením Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy.⁶³ Zároveň sú to jediné 2 zloženia Rady, ktoré musia obligatórne fungovať. Ostatné zloženia Rady ustanoví Európska rada, ktorá sa uznáva kvalifikovanou väčšinou.⁶⁴

Rada pre všeobecné záležitosti je koordinačný orgán, ktorý sa stáva podľa LZ garantom kontinuity činností ostatných zložení Rady. Má taktiež na starosti zabezpečovanie celistvosti Rady a jej konzistentnosť práce v jej jednotlivých formáciách. S predsedom ER a Komisiou sa spolupodieľa na príprave zasadaní ER a ich vzájomnú nadväznosť. Zaoberá sa najmä otázkami horizontálnej úrovne a ostatnými záležitosťami ktoré jej Európska rada zverí.

Oblasť vonkajšej politiky Únie tvorí Rada pre zahraničné veci. Jej hlavnou úlohou je realizovať ciele, ktoré sú formálne vymedzené v strategickom pláne a tak zabezpečovať jednotnú politiku Únie smerom navonok, voči tretím krajinám. Celá vonkajšia činnosť spadá pod Radu pre zahraničné veci, ktorá zahŕňa SZBP, spoločnú obchodnú politiku, rozvojovú

---

⁶² *Predsedníctvo Rady EÚ* [online]. consilium.europa.eu, [2023-01-10]. Dostupné na internete: <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/presidency-council-eu/> [cit.2023-25-02].

⁶³ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-02-27].

⁶⁴ Pozri čl. 236 ZFEÚ (konsolidované znenie)

spoluprácu a humanitárnu pomoc. Je to taktiež jediné zloženie Rady, ktoré má od LZ stáleho predsedu. Je ním vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.⁶⁵

2.3.2. vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

So vznikom podobnej funkcie počítala už Ústavná zmluva, ktorá tento úrad nazvala pomerne kontroverzne ako Minister zahraničných vecí EÚ. Práve prostredníctvom funkcie Vysokého predstaviteľa dochádza k inštitucionálnemu prepojeniu Rady a Komisie. Vysoký predstaviteľ ako jediný stály predseda jednej z konfigurácií Rady je zároveň aj podpredsedom Komisie.⁶⁶ Táto skutočnosť sa prejavuje pri menovaní aj odvolávaní vysokého predstaviteľa. Ten je menovaný kvalifikovanou väčšinou ER so súhlasom predsedy Komisie. Totožným postupom môže byť vysoký predstaviteľ aj odvolaný.⁶⁷ Na druhej strane vysoký predstaviteľ, ako člen Komisie podlieha hlasovaniu o schválení celého kolégia v Parlamente, ako aj kolektívnej demisii, v prípade vyslovenia nedôvery Komisií Parlamentom.⁶⁸ Vysoký predstaviteľ sa tak stáva trojnásobne politicky zodpovedný, a to voči Európskej rade, Komisii aj Parlamentu.⁶⁹

Vysoký predstaviteľ je jeden zo subjektov na poli SZBP. LZ spojila kompetencie, ktoré vykonával predsedajúci štát, komisár pre vonkajšie vzťahy a vysoký splnomocnenec pre SZBP⁷⁰ pod jeden úrad. Cieľom vzniku tohto úradu bola snaha o koherenciu a efektivitu v oblasti vonkajšie politiky Únie. Predovšetkým odstránenie inštitucionálnej roztrieštenosti v tejto oblasti a výkonnejšej koordinácie vonkajších aktivít Únie.⁷¹

Ako sme už uviedli, vysoký predstaviteľ nie je jediným aktérom v oblasti SZBP. Významný subjekt a reprezentant Únie v oblasti vonkajších vzťahov je aj predseda Európskej rady. V tejto súvislosti čl. 15 ZEÚ ustanovuje požiadavku, aby predseda Európskej rady pri

---

⁶⁵ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-02-27].

⁶⁶ PITROVÁ, M a kol.: *Postlisabonské procesy v Evropské unii*. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2014, s. 220-221.

⁶⁷ Pozri čl. 18 ods.1 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁶⁸ Pozri čl. 17 ods.7 a ods. 8 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁶⁹ BRHLÍKOVÁ, R.: *Európska únia po Lisabone*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, 2012, s. 127.

⁷⁰ ktorý bol zároveň aj generálnym tajomníkom Rady

⁷¹ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 163.

zastupovaní Únie navonok v záležitostiach SZBP nezasahoval do právomocí, ktoré prislúchajú vysokému predstaviteľovi.

Úlohou vysokého predstaviteľa v oblasti vonkajších vzťahov je najmä reprezentácia Únie na ministerskej úrovni pri jednaniach s tretími štátmi⁷². Okrem úlohy reprezentačnej, vysoký predstaviteľ vykonáva úlohy aj koordinačné a iniciačné. LZ v zásade nezaložila žiadne nové právomoci vysokému predstaviteľovi, keďže tie vykonávali v minulosti už spomínané subjekty, ktoré LZ zlúčila do jednej funkcie.⁷³ Koordinačná funkcia sa prejavuje v úlohe vysokého predstaviteľa v súčinnosti s Radou zabezpečovať jednotu, dôslednosť a účinnosť konania Únie na poli SZBP.⁷⁴ Iniciačná funkcia sa prejavuje v právomoci vysokého predstaviteľa predkladať návrhy k tvorbe SZBP a zabezpečovať vykonávanie rozhodnutí, ktoré prijíma Európska rada a Rada.⁷⁵

2.3.3. Európska služba pre vonkajšiu činnosť

Keďže Vysoký predstaviteľ má pole pôsobnosti veľmi široké, tak mu pri výkone jeho širokého mandátu pomáha aj ESVČ. Ide o inštitúciu sui generis, ktorá bola zriadená v roku 2011 rozhodnutím Rady na základe ustanovenia čl. 27 ods. 3 ZEÚ v znení LZ.

ESVČ vedie vysoký predstaviteľ. Na úrovni EÚ sa ESVČ skladá z expertov z generálneho sekretariátu Rady, Komisie a diplomatických služieb krajín EÚ. Na úrovni svetovej sú to siete delegácií EÚ v tretích krajinách a pri medzinárodných organizáciách.

Rozsah pôsobnosti je vymedzený v čl. 1 a nasledujúce Rozhodnutia Rady 2010/427/EÚ.⁷⁶

2.3.4. LZ a jej vplyv na rozhodovacie procesy v Rade

Jednou z najzásadnejších zmien, ktoré LZ zaviedla sú zmeny v rozhodovacích postupoch. Konkrétne nové kritéria dosiahnutia kvalifikovanej väčšiny a jej využitie v ďalších oblastiach politik. Kým sa dostaneme k vymedzeniu kvalifikovanej väčšiny a jej zmenám, tak si najprv priblížime ďalšie 2 postupy, ktorými Rada môže prijímať rozhodnutia. Konkrétne sa

---

⁷² Pozri čl. 27 ods. 2 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁷³ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 164.

⁷⁴ Pozri čl. 26 ods. 2 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁷⁵ Pozri čl. 27 ods. 1 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁷⁶ *Európska služba pre vonkajšiu činnosť* [online]. european-union.europa.eu. dostupné na internete: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_sk cit.[2023-03-15]

jedná o jednomyseľné hlasovanie a väčšinové hlasovanie.⁷⁷ Keďže LZ stanovuje ako všeobecný hlasovací postup v Rade kvalifikovanú väčšinu, ostatné postupy sa využijú len v prípade, ak na ne výslovne odkazujú zmluvy.⁷⁸

Pri jednomyseľnom hlasovaní je prijatie rozhodnutia podmienené súhlasom všetkých členských štátov. Rozhodnutie bude prijaté aj v prípade, ak sa prítomní poprípade zastúpení zdržia hlasovania.⁷⁹ Na druhej strane v prípade, ak ktorýkoľvek štát uplatní veto, rozhodnutie nebude prijaté.⁸⁰ Unaminita ostáva aj naďalej zachovaná v najcitlivejších oblastiach politik, ktoré sa dotýkajú národných záujmov členských štátov. Napríklad v otázkach zahraničnej politiky, spoločnej obrany, daní, sociálneho zabezpečenia a podobne.

Všeobecným hlasovacím postupom do prijatia LZ bolo hlasovanie jednoduchou väčšinou. Jednoduchá väčšina je dosiahnutá, ak sa uznesie väčšina členov Rady, čiže aspoň 14 členských štátov.⁸¹ Uskutočňuje najmä v interných otázkach, ako sú procedurálne návrhy, prijímanie rokovacieho poriadku a podobne.⁸²

2.3.4.1. Kvalifikovaná väčšina

LZ opúšťa predošlý model kvalifikovanej väčšiny založený na princípe trojitej väčšiny a zavádza novú definíciu kvalifikovanej väčšiny. Modifikuje kritéria, ktoré musia byť naplnené na prijatie rozhodnutia a taktiež významne rozširuje počet oblastí, v ktorých sa rozhoduje kvalifikovanou väčšinou. Kvalifikovaná väčšina ako rozhodovací postup bola zavedená už v zmluve o EHS a postupne v procese európskej integrácie sa tento model prispôboval s narastajúcim počtom členov. Zároveň s každou jednou novelizáciou sa aj rozširoval okruh oblastí, v ktorých sa prijímali rozhodnutia kvalifikovanou väčšinou, a to aj na úkor jednomyseľného hlasovania.⁸³

---

⁷⁷ *Lisabonská smlouva – změny v rozhodování po institucionální reformě* [online]. Euractive.cz, [2009-12-12]. Dostupné na internete: <https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056/> [cit. 2023-03-15].

⁷⁸ Pozri čl. 18 ods. 3 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁷⁹ Pozri čl. 238 ods. 4 ZFEÚ (konsolidované znenie)

⁸⁰ BLAHUŠIAK, I.: *Rada EU*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/institute-eu/rada-eu/> [cit. 2023-03-16].

⁸¹ SYLLOVÁ, J. – PÍTROVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, s.95.

⁸² Pozri čl. 240 ods. 3 EFEÚ (konsolidované znenie).

⁸³ SYLLOVÁ, J. – PÍTROVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, s. 95-96.

Bývalé rozhodovanie kvalifikovanou väčšinou princípom váženého hlasovania bolo pred LZ naposledy novelizované Zmluvou z Nice. Podľa predchádzajúcich parametrov bolo rozhodnutie prijaté, ak boli súčasne splnené 3 podmienky.

1. Dosiachnutie minimálneho počtu vážených hlasov
2. Kritérium počtu štátov
3. A kritérium počtu obyvateľov, ale len na žiadosť niektorého z členských štátov.⁸⁴

Nový model kvalifikovanej väčšiny je založený na princípe dvojitej väčšiny. Podľa novej úpravy je kvalifikovaná väčšina dosiahnutá, ak pozostáva minimálne z 55% členských hlasov Rady, ktorí zároveň zastupujú aspoň 65% obyvateľstva Únie.⁸⁵ V prípadoch, keď sa Rada neuznáša na základe návrhu Komisie alebo vysokého predstaviteľa, kvórum predstavuje najmenej 72 % členov Rady reprezentujúcich najmenej 65 % obyvateľstva Únie. Jedná sa o tzv. superkvalifikovanú väčšinu.⁸⁶

Nový princíp dvojitej väčšiny je naplnením požiadavky väčšej efektivity a transparentnosti pri rozhodovaní Rady, ktorá taktiež odráža dvojité legitimitu. Európska únia, ktorú tvoria na jednej strane členské štáty, na strane druhej jej občania.⁸⁷ Za tretie kritérium schválenia návrhu môžeme považovať inštitút blokačnej menšiny. Blokačnú menšinu tvoria najmenej 4 členovia Rady, prípadne taký počet členov, ktorí zastupujú viac ako 35 % obyvateľstva zúčastnených členských štátov, plus jeden člen, inak sa bude kvalifikovaná väčšina považovať za dosiahnutú.⁸⁸ Ide o historicky najväčšie rozšírenie rozhodovania formou kvalifikovanej väčšiny, konkrétne sa ďalších 68 oblastí. V 19 oblastiach nahrádza predchádzajúce jednomyselné rozhodovanie a 49 oblastí je úplne nových. Spolu sa kvalifikovanou väčšinou rozhoduje v 218 oblastiach.⁸⁹

---

⁸⁴ KRUTÍLEK, O. – FRÍZLOVÁ, I.: *Kvalifikovaná väčšina*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/rozhodovani-eu/kvalifikovana-vetsina/> [cit. 2023-03-16].

⁸⁵ Pozri čl. 16 ods. 4 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁸⁶ Pozri čl. 238 ods. 2 ZFEÚ (konsolidované znenie)

⁸⁷ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-03-15].

⁸⁸ V primárnom práve blokačnú menšinu prvý krát zmieňuje až LZ, práve v nadväznosti na zmenu modelu kvalifikovanej väčšiny. (FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 292.

⁸⁹ SYLLOVÁ, J. – PÍTRVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, s.95-96.

2.4. Európska komisia

2.4.1. Základná charakteristika a jej úlohy

Komisia je jedna z vrcholných inštitúcií Únie. Je najmä orgán výkonný a kontrolný reprezentujúci nadnárodný princíp, na ktorom je Únia založená. Ako jediná disponuje monopolom zákonodarnej iniciatívy, predkladá právne akty na schválenie Parlamentu a Rade. Nazývaná aj ako „strážkyňa zmlúv“ presadzuje európske právo a dohliada na jeho riadne vykonávanie. Je oprávnená podať žalobu SD EÚ v prípade, ak sa domnieva, že členské štáty alebo európske inštitúcie neplnia riadne svoje záväzky, ktoré im vyplývajú z právnych predpisov Únie. Komisia taktiež zastupuje EÚ na medzinárodnej scéne, dojednáva medzinárodne zmluvy v mene EÚ. Vypracováva ročné rozpočty na následne schválenie Parlamentom a Radou. Kontroluje spravovanie finančných prostriedkov z rozpočtu Únie pod dohľadom Dvora audítorov.⁹⁰

2.4.2. Vnútoraná stavba

Komisia je orgán, ktorý zo všetkých inštitúcií disponuje najrozsiahlejším administratívnym aparátom. Na čele Komisie je jej predseda. Predseda predovšetkým politicky vedie a reprezentuje Komisiu, zároveň rozhoduje aj o jej vnútornom usporiadaní, keďže menuje jej podpredsedov. Predseda, podpredsedovia a vysoký predstaviteľ, ktorý sa automaticky stáva jej podpredsedom a ostatní členovia Komisie tvoria kolégium komisárov. Komisia sa delí na organizačné útvary tzv. generálne riaditeľstvá, ktoré majú na starosti konkrétne oblasti politik.⁹¹ Aj keď sú komisári politickí nominanti členských štátov, nezastupujú a nehája záujmy štátu, ktorý ich nominoval, ale zastupujú a presadzujú záujmy Únie ako celku. Na kolégium komisárov je kladená požiadavka úplnej nezávislosti pri výkone svojich funkcií.⁹² Zároveň aj členské štáty musia rešpektovať nezávislosť komisárov a neovplyvňovať výkon ich funkcií.⁹³

---

⁹⁰ BRHLÍKOVÁ, R.: *Európska únia po Lisabone*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, 2012, s. 120-122.

⁹¹ *Európska komisia* [online]. euoparl.europa.eu, [2022-05-01]. Dostupné na internete: <https://www.euoparl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/25/euopska-komisja> [cit.2023-03-18].

⁹² Pozri čl. 17. ods. 3 ZEÚ (konsolidované znenie)

⁹³ Pozri čl. 245 ZFEÚ (konsolidované znenie)

2.5. Komisia a Lisabonská zmluva

Vo vzťahu ku komisii LZ zavádza len nepatrné zmeny. Prvá zmena sa dotýka ustanovení o voľbe predsedu Komisie a v nadväznosti na to, aj celého kolégia komisárov. Druhá zmena redukuje počet komisárov, ten mal byť nižší ako je členských štátov. Ako ale poukážeme v nasledujúcom texte, táto reforma sa v praxi nikdy nezrealizovala.

2.5.1. Počet komisárov

Počet komisárov bol predmetom diskusie už od počiatku existencie spoločenstiev. Platilo pravidlo, že v Komisii bol minimálne 1 štátny príslušník každého člena, pričom veľkým štátom od Zlučovacej zmluvy z roku 1965 patrili 2 komisárske posty. S rozširovaním členskej základne iniciatívy na zníženie počtu komisárov v kolégiu boli čoraz badateľnejšie.⁹⁴ Primárnym argumentom reformných snáh bolo, že vysoký počet komisárov môže zásadne negatívne vplyvať na funkčnosť a efektívnosť Komisie.⁹⁵

Čl. 18 ods. 4 ZEÚ stanovil, že Komisia má byť tvorená takým počtom komisárov, ktorý predstavujú 2/3 počtu členských štátov. Do roku 2014 bolo ustanovené prechodné obdobie, do ktorého bola Komisia tvorená pôvodným počtom komisárov. Zároveň Čl. 18 ods. 5 ZEÚ založil možnosť Európskej rade jednomyselným rozhodnutím zmeniť počet komisárov, aj bez revízie primárneho práva.⁹⁶

Výber Komisárov sa má riadiť systémom rovnej rotácie, ktorý nie je ale definovaný v primárnom práve, ale jednomyselne ho určí Európska rada. Primárne právo v znení LZ zároveň ale usmerňuje výber komisárov vymedzením princípov, na ktorých sa model rovnej rotácie zakladá. Prvá zásada je vymedzená v čl. 17 ods. 5. a duplicitne aj v čl. 244 ZFEÚ je zásada zohľadnenia demografickej a geografickej rôznorodosti všetkých členských štátov. Druhá zásada sa zakladá na rovnom postavení členských štátov pri určovaní poradia a času, počas ktorého pôsobia ich štátni príslušníci ako komisári. Tieto zásady, z ktorých má systém rovnej rotácie vychádzať, je založený na požiadavke nediskriminácie menších členských štátov. Zníženie počtu komisárov bolo negatívne vnímané zo strany menších štátov Únie. Tí sa obávali,

---

⁹⁴ Zmluvou z Nice bolo zakotvené pravidlo 1 členský štát = 1 komisár a v Protokole o rozšírení Európskej únie, ktorý bol pripojený k zmluve pripojil podmienku, ktorá stanovila prístupím 27 členského štátu zníženie počtu komisárov. Ich počet mala určiť Európska rada jednomyselne. Podmienka sa naplnila v r. 2007, keď sa rozšírila členská základňa o Bulharsko a Rumunsko. Táto klauzula sa ale nikdy neuplatnila.

⁹⁵ FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 328-329.

⁹⁶ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 160.

že práve ich komisári budú musieť opustiť kolégium a vo výsledku ich záujmy budú v úzadí a do popredia budú pretláčané záujmy štátov, ktorých príslušníci zastávajú post komisára⁹⁷⁹⁸

To že sa tento systém nakoniec neuplatní, bolo zrejmé ešte v priebehu ratifikačného procesu LZ. Neúspešné Írske referendum vyústilo k prijatiu politickej deklarácie ERv roku 2008 opätovne v roku 2009. V rámci írskych záruk sa ER politicky zaviazala, že bude zachovaný pôvodný počet členov Komisie. V rozhodnutí ER 2013/272⁹⁹ na základe ustanovenia čl. 17. ods. 5 ZEÚ prijala, že s účinnosťou od 1. Novembra 2014 bude Komisia aj naďalej pozostávať z 1 štátneho príslušníka za každý členský štát. V otázke zloženia Komisie tak pretrváva predlisabonský stav.¹⁰⁰

2.5.2. *predseda Komisie a LZ*

Lisabonská zmluva posilnila postavenie predsedu Komisie určovať vnútorné usporiadanie a organizáciu Komisie. V znení LZ predseda už nemusí vyžadovať súhlas ostatných členov Komisie, ako to vyžadoval čl. 217 ods. 4 ZES, ale môže priamo požiadať člena Komisie o vzdanie sa funkcie. Predseda Komisie, ktorý je zároveň z titulu svoje funkcie aj členom Európskej rady, nebude môcť spolu s predsedom ER hlasovať v ER v zmysle čl. 235 ods. 1 ZFEÚ. Jedná sa o prípady ako voľba predsedu ER, alebo pri revíznom postupe zakladajúcich zmlúv, v rámci ktorého primárne právo vyžaduje hlasovanie. Preto je možné konštatovať isté oslabenie postu predsedu Komisie vo vzťahu k ER.¹⁰¹

LZ modifikuje ustanovenie o voľbe predsedu Komisie v prospech silnejšieho postavenia Parlamentu, ktorý už nebude „len“ schvaľovať kandidáta.¹⁰² V znení LZ Európska rada po predchádzajúcich dohovoroch s Parlamentom a za zohľadnenia výsledkov parlamentných volieb navrhne kvalifikovanou väčšinou Parlamentu kandidáta na funkciu predsedu Komisie. Následne väčšina poslancov v Parlamente volí predsedu Komisie. V prípade ak, kandidát neprejde parlamentom tento proces sa do 1 mesiaca bude znovu opakovať s iným

---

⁹⁷ Medzivládna konferencia na nový systém zloženia v Komisii v záverečnom akte vyhlásila, že Komisia má aj naďalej udržiavať blízke vzťahy so všetkými členskými štátmi a byť transparentná voči tým štátom, ktorých štátni príslušníci nebudú podľa nového mechanizmu členmi kolégia.

⁹⁸ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 160-161.

⁹⁹ Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex:32013D0272>

¹⁰⁰ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 161.

¹⁰¹ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 162.

¹⁰² Tamtiež s. 144.

kandidátom, ktorého navrhne ER.¹⁰³ Následne celé kolégium komisárov, čiže vrátene jej predsedu a vysokého predstaviteľa schvaľuje Parlament. Kolégium je na konci celého procesu ešte vymenované kvalifikovanou väčšinou ER.¹⁰⁴

Silné postavenie Parlamentu v ustanovovaní Komisie do funkcie vychádza aj zo skutočnosti, že Komisia sa politicky zodpovedá Parlamentu, ktorý môže iniciovať hlasovanie o vyslovení nedôvery. Ak jej vysloví nedôveru, musí celé kolégium odstúpiť, vrátene vysokého predstaviteľa, ale jeho predsedníctvo v Rade ostáva zachované.¹⁰⁵

2.5.3. Proces vedúceho kandidáta tzv. Spitzenkandidaten

Po tom, čo Lisabonská zmluva zakotvila požiadavku aby ER pri menovaní šéfa Komisie „vzala do úvahy“ výsledky volieb do Európskeho parlamentu, EP využil príležitosť a pokúsil sa presadiť systém tzv. vedúceho kandidáta, ktorý by podľa podporovateľov myšlienky ešte silnejšieho postavenia EP v zásade zaviedol parlamentný systém v procese volieb predsedu Komisie.

Podľa systému Spitzenkandidaten politické frakcie oznámia niekoľko vybraných kandidátov pred európskymi voľbami. V prípade, ak vedúci kandidát európskej politickej frakcie vyhrá voľby do EÚ a získa väčšinu v Európskom parlamente, prevezme predsedníctvo Komisie. Zatiaľ čo bývalý predseda Komisie Jean-Claude Juncker bol v roku 2014 nominovaný systémom Spitzenkandidaten ako „top kandidát“ Európskej ľudovej strany (EPP), jeho nástupkyňu Ursulu von der Leyen vybrali lídri EÚ v ER za zatvorenými dverami.

Zástanovia argumentujú tým, že proces vedúceho kandidáta by mohol sprehľadniť výber lídra „exekutívy EÚ“ a ochrániť výber pred medzivládny vplyvom Európskej rady. Tým že samotní voliči budú môcť ovplyvniť výber predsedu Komisie, tak poskytnúť väčšiu demokratickú legitimitu úradu šéfa Komisie zároveň posilniť demokratickú legitimitu Komisie ako celku, ktorá je často považovaná za inštitúciu izolovanú od občanov Únie. Politické procesy EÚ by sa tak priblížili vnútroštátnym verziám, čím by sa spôsob menovania lídrov EÚ stal pre verejnosť zrozumiteľnejším. Napodobovanie národných procesov, by malo zároveň aj občanov Únie motivovať, aby sa zúčastnili volieb. Mnohí podporovatelia postupu Spitzenkandidaten považujú za nevyhnutný doplnok zavedenie nadnárodných volebných zoznamov. Každá frakcia by tak mala automaticky jedného Spitzenkandidáta, ktorého by mohol

---

¹⁰³ Pozri čl. 17 ods. 7 ZEÚ (konsolidované znenie)

¹⁰⁴ Pozri čl. 17 ods. 7 ZEÚ (konsolidované znenie)

¹⁰⁵ Pozri čl. 234 ZFEÚ (konsolidované znenie)

vyberať všetci Európania. Voliči by teda mohli odovzdať 2 hlasy: jeden pre kandidáta nominovaného národnou stranou v príslušnom členskom štáte EÚ a jeden pre kandidáta nominovaného európskou frakciou. Doteraz mohli byť kandidáti, ktorých nominovali ich európske stranické frakcie, zvolení len vo svojej krajine pôvodu, ak boli náhodou zaradení do príslušných volebných zoznamov, ale nie v celej EÚ.

Ako sa ale ukazuje tento systém nie je politicky priechodný, pretože nie je všeobecne akceptovateľný naprieč politickým spektrom. Či už lídrami v rámci ER, ktorá by na základe tohto postupu stratila možnosť navrhnúť vlastného kandidáta, tak aj na úrovni frakcií nepanuje jednotná zhoda na tomto postupe. Odporcovia tohto systému, kde patria aj krajiny V4 najmä poukazujú na skutočnosť, že politický systém EÚ nie je parlamentným systémom riadenia, preto ani nie je možné pripútať Komisiu k väčšine v Parlamente.¹⁰⁶ Veľký otáznik sa nám vynára aj v súvislosti s možným spolitizovaním Komisie. Podľa Pitrovej: „*Požadavek brát ohled na rozložení sil v Evropském parlamentu představuje nebezpečí politizace instituce předsedy Komise. Pro státy znamená zásadní omezení výběru kandidáta na některou z úspěšných frakcí. Komise, která měla doposud pod vedením předsedy představovat nezávislé kolegium expertů jednajících v zájmu EU a díky své nezávislosti schopných nalézt neutřelé a koncepčně stabilní řešení, je tímto zásahem degradována na orgán determinovaný určitou politického doktrínou.*“¹⁰⁷

Keďže momentálne panuje značná politická roztrieštenosť v tejto otázke, je nepravdepodobné, že by po neúspechu v roku 2019 mal proces vedúcich kandidátov budúcnosť. Momentálne to vyzerá tak, že systém spitzenkandidáten bola len epizóda, ktorá sa nebude už opakovať.

---

¹⁰⁶ *The future of the EU's Spitzenkandidaten procedure* [online]. oegfe.at, [2021-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.oegfe.at/policy-briefs/the-future-of-the-eus-spitzenkandidaten-procedure/?lang=en#> [cit.2023-05-05].

¹⁰⁷ PITROVÁ, M.: *Evropská ústava: institucionální návrhy a jejich důsledky* in is.muni.cz [online]. Dostupné na internete: https://is.muni.cz/el/fss/jaro2005/EVS704/um/272919/text_k_ustave_EU.pdf [cit. 2023-05-05]. s. 10 -11.

2.6. Európsky parlament

2.6.1. Základná charakteristika

Parlament je nadnárodná inštitúcia, ktorú môžeme považovať za demokratickú základňu EÚ. Parlament je jediný priamo volený orgán, je vyjadrením zastupiteľskej demokracie, ktorý zastupuje vôľu občanov.¹⁰⁸

2.6.2. zloženie

Na čele Parlamentu je jeho stály predseda, ktorý je volený na funkčné obdobie 2,5 roka s možnosťou znovuzvolenia. Poslanci Európskeho parlamentu sú volení na 5 ročné funkčné obdobie. Na úniovej úrovni zatiaľ nemáme jednotný volebný systém, ten sa v jednotlivých členských štátoch odlišuje, podľa tradícií a ústavných noriem. Európske právo upravuje len základné zásady, ktorými sa voľby do EP riadia.

Každý poslanec musí byť členom aspoň jedného parlamentného výboru. Každý výbor má svoju organizačnú a administratívnu zložku. Výbory sa významne podieľajú na organizácii práce Parlamentu, zabezpečujú prípravu materiálov na plenárne zasadnutia Parlamentu. Majú významné postavenie v rámci legislatívneho procesu. Posudzujú a predkladajú pozmeňujúce návrhy sekundárnych právnych aktov v rámci legislatívnej procedúry.

Poslanci sa v Parlamente nezoskupujú na základe svojej štátnej príslušnosti, ale sú združení v nadnárodných politických skupinách tzv. frakciách. Frakcie sa charakteristické tým, že zoskupujú veľké množstvo národných politických strán z rôznych členských štátov. Poslanci sa združujú v jednotlivých frakciách na základe názorovej príbuznosti. Možno pozorovať, že aj v rámci jednej frakcie je názorové spektrum rozmanité. Poslanec nemusí byť členom žiadnej politickej skupiny, môže zostať aj nezaradený. Na druhej strane byť súčasťou frakcie nesie so sebou niekoľko výhod. Predovšetkým je to kľúčové politické zázemie, ktoré sa prejavuje najmä pri prijímaní legislatívy.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ Pozri čl. 10 ods. 1-2 ZEÚ (konsolidované znenie)

¹⁰⁹KUCHAŘOVÁ, A.: *Evropský parlament*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/institute-eu/evropsky-parlament/> [cit. 2023-03-16].

2.6.3. Európsky parlament a Lisabonská zmluva

2.6.3.1. Počet poslancov a LZ

Počet zástupcov v Parlamente sa postupne v procese európskej integrácie a s narastajúcou členskou základňou navyšoval a menil. Zmena, ktorá bola LZ zavedená spočíva v tom, že už nie je viac v primárnom práve ustanovený konkrétny počet poslaneckých mandátov, ktoré prislúchajú členským štátom. LZ vymedzuje len základné pravidlá, ktorými sa prerozdelenie poslaneckých mandátov medzi jednotlivé štáty bude riadiť. Presný počet ponecháva na sekundárnych normách.

LZ stanovila maximálny limit všetkých poslancov v Parlamente na 751. Minimálny počet zástupcov na jeden členský štát je 6 a maximálne môže mať jeden členský štát v Parlamente 96 poslancov. Pridelenie poslaneckých kresiel členským štátom je založené na modeli degresívnej proporcionality resp. pomernom zostupnom princípe. Tento systém je založený na demografickom ukazovateli, to znamená, že najľudnatejšie štáty získajú najviac poslaneckých mandátov, pretože reprezentujú záujmy väčšieho počtu obyvateľstva. Na druhej strane tento model sa vyznačuje zvýhodnením práve menších štátov, pretože ľudnatejšie štáty síce majú najväčšie zastúpenie v Parlamente, ale k pomeru svojho obyvateľstva majú menej poslaneckých mandátov, než menšie štáty.¹¹⁰

2.6.3.2. Právomoci Parlamentu a LZ

Právomoci Parlamentu môžeme roztriediť pod 4 oblasti a to: právomoci legislatívne, rozpočtové, kontrolné a poradné.¹¹¹ Tieto právomoci sa na Parlament nabaľovali len postupne, keďže v počiatkoch integračného procesu vtedajšie parlamentné zhromaždenie malo len poradnú funkciu. Vplyv Parlamentu postupne s každou ďalšou reformnou zmluvou narastal. Za významný medzník považujeme rok 1979, kedy sa mení legitimita Parlamentu, ktorá je odvodená od občanov, ktorý si volia svojich zástupcov v priamych voľbách. Maastrichtskou zmluvou bola započatá transformácia Parlamentu na spoluzákonodarcu a následné novelizácie zakladajúcich zmlúv v podobe Amsterdamskej zmluvy a zmluvy z Nice postupne rozširovali právomoci Parlamentu, najmä v oblasti zákonodarnej. V tomto trende pokračovala aj LZ, ktorá

---

¹¹⁰ SYLLOVÁ, J. – PÍTROVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, s. 88.

¹¹¹ Pozri čl. 14 ods. 1 ZEÚ (konsolidované znenie)

ešte viac posilnila postavenie Parlamentu v inštitucionálnej štruktúre, aj na úkor ostatných inštitúcií, najmä Rady.¹¹²

Nasledujúci text sa zameriava na priblíženie zmien, ktoré posilňujú úlohu Parlamentu v oblasti zákonodarnej a rozpočtovej, keďže v tejto oblasti došlo k najvýraznejšiemu posilneniu postavenia Parlamentu.

2.6.3.3. *Posilnené právomoci v oblasti prijímania legislatívy a rozpočtu*

Komisia aj naďalej ostáva jedinou inštitúciou s právomocou predkladať legislatívny návrh. Parlament má len možnosť požiadať Komisiu o predloženie vhodného návrhu, pričom Komisia nemá povinnosť tomuto podnetu vyhovieť. V prípade nevyhovenia, má však povinnosť podať odôvodnené stanovisko Parlamentu.¹¹³

LZ premenováva predchádzajúci spolurozhodovací postup na riadny legislatívny postup, ktorý sa stáva štandardným postupom prijímania legislatívy. LZ významne rozširuje počet oblastí, v ktorých sa primajú právne akty v režime riadneho legislatívneho postupu, v rámci ktorého Parlament vystupuje ako rovnocenný partner Rady. Spolurozhodovací postup resp. riadny legislatívny postup sa stáva dominantnou procedúrou, na základe ktorej sa prijíma okolo 90% zákonodarstva. Rozhodovacie právomoci Parlamentu sa rozšírili na oblasti ako justičná spolupráca v trestných veciach a policajná spolupráca (s výnimkou operatívnej spolupráce), migrácia, európske fondy, energetika, rybolov. Aj keď predchádzajúca procedúra spolurozhodovania sa LZ mení na riadny legislatívny postup, z obsahového hľadiska nového ustanovenia došlo len ku kozmetickým úpravám. Riadny legislatívny postup sa po novom člení na 3 fázy (čítania)¹¹⁴ a terminologicky sa mení „stanovisko vydávané Parlamentom“ na „postoj“ a „spoločný postoj“ Rady na „postoj“.¹¹⁵

Legislatívne akty môžu byť okrem riadneho legislatívneho postupu prijímané vo vymedzených prípadoch aj inými legislatívnymi postupmi. LZ tieto postupy odlišné od riadnej legislatívnej procedúry súhrne označuje ako mimoriadny legislatívny postup. V rámci tejto

---

¹¹² *Európsky parlament: historické pozadie* [online]. europa.eu. Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/11/europsky-parlament-historicke-pozadie> [cit.2023-03-18].

¹¹³ Potri čl. 225 ZFEÚ (konsolidované znenie)

¹¹⁴ návrh môže byť prijatý už v rámci 1. čítania, ostatné 2 fázy sú fakultatívne a nastávajú v prípade, ak nedôjde k dohode o znení návrhu

¹¹⁵ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-03-10]. s. 18-19.

procedúry sa prijímajú najmä tie najcitlivejšie politické rozhodnutia, čo zdôrazňuje aj fakt, že Rada nerozhoduje kvalifikovanou väčšinou ale jednomyseľne. Primárne právo nedefinuje konkrétny postup prijímania právnych aktov v mimoriadnom legislatívnom konaní. Podmienky sú definované v konkrétnych článkoch primárneho práva a závisia prípad od prípadu. Pod mimoriadny legislatívny postup zaraďujeme 2 základné postupy, ktoré sa zachovali ešte pred lisabonských čias, kedy sa využívali vo veľkej miere. Tieto postupy sa líšia najmä mierou participácie Parlamentu v rámci legislatívnej procedúry prijímania právneho aktu.¹¹⁶

1. je to postup konzultačný, v rámci ktorého Parlament má právo sa vyjadriť k návrhu Komisie. Rada sa musí so stanoviskom Parlamentu oboznámiť ešte pred samotným rozhodnutím, zároveň však toto stanovisko nie je pre Radu nijak záväzná. Jedná sa o oblasti spojené s právom občanov Únie na voľný pohyb, ako sú cestovné pasy, primanie opatrení sociálneho zabezpečenia u osôb, ktoré využívajú právo pohybu a podobne.
2. je to postup súhlasný, ktorý je charakteristický tým, že v prípade ak Parlament nevyjadrí svoj súhlas s návrhom, nemôže byť Radou prijatý. Parlament sa môže len vyjadriť či legislatívny návrh prijíma, alebo nie. Nemôže podať pozmeňujúce návrhy, ako je to pri riadnom legislatívnom postupe. Využíva sa v prípadoch ako udeľovanie sankcií členským štátom, ktoré by porušovali spoločné európske hodnoty, schvaľovanie žiadosti o prijatie nového členského štátu, zmeny práv občanov a podobne.¹¹⁷

LZ bol zriadený aj nový mimoriadny legislatívny postup, ktorý sa líši v tom, že Parlament môže sám iniciovať prijatie právneho aktu. Tento postup je však limitovaný len na tvorbu aktov, ktoré sa dotýkajú interných záležitostí Parlamentu. Následne takýto akt podlieha schváleniu Radou alebo Radou aj Komisiou zároveň. Tento postup sa použije v prípadoch ako zriadenie vyšetrovacieho výboru, alebo v súvislosti s ustanovením podrobných pravidiel výkonu poslaneckého mandátu.¹¹⁸

---

¹¹⁶ FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšírené a doplnené vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 284-285.

¹¹⁷ *Vliv Evropského parlamentu na rozhodování v EU* [online]. Euractive.cz, [2009-12-12]. Dostupné na internete: < <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/vliv-evropskeho-parlamentu-na-rozhodovani-v-eu-000064>>[cit. 2023-03-05].

¹¹⁸ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 143.

Po LZ má Parlament posilnené právomoci aj v procese prijímania rozpočtu. LZ sa ruší členenie výdavkov na povinné a nepovinné. Touto zmenou sa dostáva Parlament na rovnakú úroveň s Radou, keďže pred LZ rozhodoval len o časti nepovinných výdavkov. LZ reviduje proces prijímania rozpočtu, ktorý sa po novom prijíma v rámci jediného čítania v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom, ktorý sa v podstatných črtách podobá na riadny legislatívny postup. Pri prijímaní rozpočtu je Parlament vo výhode, keďže v prípade ak by neprijal návrh rozpočtu, musí Komisia návrh prepracovať a predložiť ho znovu. Na druhej strane, ak by bol návrh odmietnutý Radou, môže byť Parlamentom prehlasovaný a tak definitívne prijatý.¹¹⁹

Parlament získava právomoc procedúrou súhlasu ovplyvňovať prijatie aj viacročného finančného rámca. Ten bol pred LZ prijímaný v rámci interinštitucionálnych dohôd a LZ získal pevnejšie ukotvenie v primárnom práve.¹²⁰

---

¹¹⁹ MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, s. 144.

¹²⁰ ŠLOSARČÍK, I. – KASÁKOVÁ, Z. a kol. : *Institute Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2013, s. 128.

ZÁVER

Lisabonská zmluva je zatiaľ poslednou a zároveň aj doposiaľ najrozsiahlejšou novelizáciou zakladajúcich zmlúv, ktorá bola výsledkom kompromisu po neúspechu Ústavnej zmluvy. Aj keď si LZ zachovala väčšinu obsahových inovácií, ktorú ponúkala predchádzajúca Ústavná zmluva, musela upustiť od kontroverzných prvkov, ktoré evokovali u niektorých štátov prístup ku federalistickejšiemu smerovaniu EÚ. Nedošlo k zrušeniu zakladajúcich zmlúv a ich úplným nahradením, ako pôvodne zamýšľala Ústavná zmluva. LZ má právnu formu medzinárodnej zmluvy, ktorá mení znenie zakladajúcich zmlúv, a to ZEÚ a ZES, ktorá sa LZ mení na ZFEÚ. Únia získava právnu subjektivitu a stáva sa právnym nástupcom ES. Názov Lisabonskej zmluvy je odvodený od mesta v ktorom bola, dňa 13.12.2007 podpísaná. Účinnosť nadobudla až po následnej ratifikácii posledného členského štátu, Českej republiky.

Ako sme už v úvode spomínali, LZ si vymedzila niekoľko cieľov, ktoré sa snažila svojimi reformami docieľiť. Zmeny, ktoré sme sa pokúsili bližšie priblížiť v záverečnej práci boli koncipované tak, aby zapadali pod 3 základné ciele, ktoré si stanovila LZ. Tie sú:

1. Eliminovanie demokratického deficitu
2. Akcieschopnejšia Únia
3. Jednoduchšie vystupovanie Únie v zahraničnopolitickej oblasti voči tretím krajinám

Eliminácia demokratického deficitu

LZ mala za cieľ zmierniť priepasť medzi fungovaním európskych inštitúcií a neschopnosťou občanov vplyvať na ich rozhodovacia činnosť.

Únia vnímala, že právny poriadok EÚ je pre občanov členských štátov príliš komplikovaný a nezrozumiteľný. LZ zmenila viacero ustanovení s cieľom lepšej orientácie v zmluvách. Za pozitívum určite považujeme jednoznačné kategorizovanie právomocí Únie v článku 3 a nasledujúce ZFEÚ. K lepšiemu pochopeniu právneho rámca Únie a spôsobe jej fungovania prispela aj konsolidácia pilierov.

LZ zavádza inštitút Európskej občianskej iniciatívy, ktorý poskytuje možnosť najmenej 1 miliónu občanov členských štátov, ktorý reprezentujú aspoň ¼ členských štátov vyzvať Komisiu, aby navrhla právny akt v akejkoľvek oblasti za podmienky, že spadá pod jej kompetencie. EOI je momentálne nastavená pomerne komplikovane, keďže obsahuje veľa formálnych podmienok, ktoré musia organizátori splniť, aby úspešne zaregistrovali iniciatívu. Komisii aj v prípade úspešnej iniciatívy nevzniká záväzok navrhnúť nový legislatívny akt, ale je povinná podať stanovisko a riadne odôvodniť svoje závery. Tento nový inštitút, ktorý sa

ponúka občanom momentálne prispieva skôr k spoločenskej a politickej diskusii, než by spôsobil konkrétne legislatívne dopady.

LZ posilňuje aj úlohu národných parlamentov ako priamo občanmi volených orgánov na národnej úrovni, prostredníctvom inštitútu žltej resp. oranžovej karty. Ide v zásade o vyjadrenie nesúhlasného stanoviska s predloženým legislatívnym návrhom, ktorý podľa národných parlamentov nespĺňa požiadavku subsidiarity. Na to, aby sa proces žltej resp. oranžovej karty aktivoval je potrebné, aby nesúhlas vyjadřila 1/3 všetkých pridelených hlasov národným parlamentom. Navrhovateľ sporného legislatívneho návrhu môže návrh ponechať, zmeniť alebo stiahnuť. Oranžová karta je ešte silnejšia forma nátlaku, ale tá doteraz nebola ani raz aktivovaná. Niektorí autori sa stavajú k tomuto inštitútu pomerne skepticky a nepovažujú ho za reálny nástroj kontroly.

Za určitú elimináciu demokratického deficitu sa považuje aj posilnenie postavenia EP ako jediného priamo voleného orgánu občanmi EÚ. Ten v porovnaní s ostatnými inštitúciami vyšiel ako víťaz a získal najviac nových právomocí. Jedná sa najmä o rovnocenné postavenie pri prijímaní legislatívy, ktorú prijíma spolu s Radou v rámci riadneho legislatívneho postupu. Posilnené postavenie má aj pri prijímaní rozpočtu. Vo vzťahu ku Komisii je pomerne kontroverzné nové ustanovenie, ktoré má zohľadniť výsledky volieb do EP pri návrhu kandidáta na predsedu EK Európskou radou.

Akcieschopnejšia Únia

Máme za to, že v oblasti priority efektívnejšieho fungovania Únie nastal najvýraznejší posun. Zrušenie pilierovej štruktúry je významná zmena, ktorá zjednotila pod nadnárodný pilier aj zvyšnú oblasť bývalého tretieho piliera. Tým sa vytvoril jednotný základ pre rozhodovaciu činnosť Únie s totožnými rozhodovacími mechanizmami. Sekundárne právne akty sa prijímajú spolurozhodovacím postupom, ktorý LZ mení na riadny legislatívny postup. Právo legislatívnej iniciatívy má len Komisia, ktorá podáva návrh na prerokovanie a schválenie Parlamentu a Rade. LZ je riadny legislatívny postup zavedený ako štandardný postup prijímania legislatívy, ktorý sa rozšíril o ďalšie oblasti politik.

K zjednodušeniu a zefektívneniu rozhodovacích postupov prispela aj nová definícia kvalifikovanej väčšiny. Tá sa nezakladá na kritériách dosiahnutia trojitej väčšiny, ktorá sa vážila medzi členskými štátmi podľa stanovených demografických kritérií. Nové kritéria sú odvodené od členských štátov a zároveň aj jej občanov. Nový princíp je založený na kritériu dvojitej väčšiny, ktorá sa považuje za dosiahnutú, v prípade ak rozhodnutie schváli 55% členských štátov, ktorý reprezentujú aspoň 65% obyvateľstva.

Unaminita sa aj naďalej zachováva v oblastiach bývalého II. Piliera. SZBP ktorá tvorila II. Pilier, je aj naďalej oddelená od zvyšných nadnárodných postupov a uplatňuje sa aj naďalej medzivládna forma prijímania rozhodnutí.

Jednotnejšie vystupovanie v zahraničnej politike

Jednotnejšie vystupovanie sa LZ snažila doceliť zavedením postu vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Ten disponuje kompetenciami, ktoré si predtým medzi sebou delili Komisar pre vonkajšie vzťahy, vysoký splnomocnenec pre SZBP a predsedajúci Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie veci. Vysoký predstaviteľ je zároveň aj stálym predsedajúcim v Rade pre vonkajšie veci, ktorá vznikla oddelením 2 agend Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie veci. Vysoký predstaviteľ je priamo napojený aj na Komisiu, keďže je jej podpredsedom. Vysoký predstaviteľ má taktiež pod záštitou aj ESVČ, ktorá podporuje prácu vysokého predstaviteľa pri plnení jeho rozsiahlej agendy.

Reprezentant Únie v oblasti vonkajších vzťahov je aj predseda ER, ktorý je volený na 2,5 ročné funkčné obdobie, a teda rotačné predsedníctvo ostáva zachované len v Rade. ER sa oficiálne stáva súčasťou inštitucionálnej výstavby a radí sa medzi 7 hlavných európskych inštitúcií. Jej stály predseda má prispieť k stabilite ER aj k jednotnejšiemu vystupovaniu ER voči tretím krajinám.

Keďže nie je možné predvídať konkrétne potreby, ktoré vyplynú z neustále sa meniacej hospodárskej, spoločenskej a politickej situácie v EÚ. Únia sa postupne chystá na jej ďalšie rozširovanie smerom na Balkán, čo nevyklučuje aj pravdepodobnosť ďalších zmien v zakladajúcich zmluvách aj v budúcnosti. Otázkou ostáva, či sa nebude jednať aj o prinavrátanie už raz zverených právomocí späť do rúk členských štátov, ako to LZ explicitne ustanovuje.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Knižné publikácie

BRHLÍKOVÁ, R.: *Európska únia po Lisabone*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, 2012, 255 s. ISBN 978-80-558-0172-8

FIALA, P. - KRUTÍLEK, O. – PITROVÁ, M.: *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, 992 s. ISBN 978-80-7325-450-6

MAZÁK, J. – JÁNOŠÍKOVÁ, M.: *Lisabonská zmluva: ústavný systém a súdna ochrana*. Bratislava : Iura Edition, 2011, 306 s. ISBN 978-80-8078-416-4

PIKNA, B.: *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozšířené vydání: Linde Praha, 2012, 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5

PÍTROVÁ, L. a kol.: *Když sa řekne Lisabonská smouva...* Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.

PITROVÁ, M a kol.: *Postlisabonské procesy v Evropské unii*. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2014, 379 s. ISBN 978-80-210-7777-5

SYLLOVÁ, J. - PÍTROVÁ, L. - PALDUSOVÁ, H a kol. : *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. Vyd. Praha : C.H.Beck, 2010, 1300 s. ISBN: 978-80-7400-339-4

ŠIŠKOVÁ, N a kol.: *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha : Nakladatelství Leges, s. r. o., 2012, 284 s. ISBN 978-80-87576-17-15

ŠLOSARČÍK, I. - KASÁKOVÁ, Z. a kol. : *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2013, 248 s. ISBN 978-80-247-3567-2

ZBÍRAL, R.: *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, 239 s. ISBN 978-80-7201-682-2

Internetové zdroje

Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvary ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, [2010-01-18]. Dostupné na internetu: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analyza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/> [cit. 2023-03-10].

Vliv Evropského parlamentu na rozhodování v EU [online]. Euractive.cz, [2009-12-12]. Dostupné na internetu: < <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/vliv-evropskeho-parlamentu-na-rozhodovani-v-eu-000064>> [cit. 2023-03-05].

Zloženia Rady [online]. consilium.europa.eu, [2023-02-02]. Dostupné na internetu: <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/configurations/> [cit.2023-18-02].

Rozhodovací proces v Rade [online]. consilium.europa.eu, [2023-02-02]. Dostupné na internetu: <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/decision-making/> [cit.2023-25-02].

Predsedníctvo Rady EÚ [online]. consilium.europa.eu, [2023-01-10]. Dostupné na internetu: <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/presidency-council-eu/> [cit.2023-25-02].

Európska komisia [online]. europarl.europa.eu. Dostupné na internetu: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/25/europska-komisia> [cit.2023-03-18].

Lisabonská zmluva [online]. europarl.europa.eu. Dostupné na internetu: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/5/lisabonska-zmluva> [cit.2023-26-03].

Lisabonská smlouva – změny v rozhodování po institucionální reformě [online]. Euractive.cz, [2009-12-12]. Dostupné na internetu: <https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056/> [cit. 2023-03-15].

KRUTÍLEK, O. – FRÍZLOVÁ, I.: *Kvalifikovaná většina*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/rozhodovani-eu/kvalifikovana-vetsina/> [cit. 2023-03-16].

BLAHUŠIAK, I.: *Rada EU*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/institute-eu/rada-eu/> [cit. 2023-03-16].

LACIAKOVÁ, V.: Kedy majú členské štáty aplikovať Chartu základných práv Európskej únie?. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, Roč.21, č.3, 2013 [online]. Dostupné na internete: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5700> [cit. 2023-03-28], s. 364-370.

PITROVÁ, M.: *Evropská ústava: institucionální návrhy a jejich důsledky* in is.muni.cz [online]. Dostupné na internete: https://is.muni.cz/el/fss/jaro2005/EVS704/um/272919/text_k_ustave_EU.pdf [cit. 2023-05-05].

The future of the EU's Spitzenkandidaten procedure [online]. oegfe.at, [2021-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.oegfe.at/policy-briefs/the-future-of-the-eus-spitzenkandidaten-procedure/?lang=en#> [cit.2023-05-05].

KUCHAŘOVÁ, A.: *Evropský parlament*. In Euroskop.cz [online]. Dostupné na internete: <https://euroskop.cz/evropska-unie/institute-eu/evropsky-parlament/> [cit. 2023-03-16].

Európsky parlament: organizácia a činnosť [online]. europarl.europa.eu. Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/20/europsky-parlament-organizacia-a-cinnost> [cit.2023-03-18].

Európsky parlament: historické pozadie [online]. europarl.europa.eu. Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/11/europsky-parlament-historicke-pozadie> [cit.2023-03-18].

Žltá, zelená a červená karta [online]. Euractive.sk, [2016-05-13]. Dostupné na internete: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/zlta-cervena-zelena-karta/> [cit. 2023-05-15].

Európska občianska iniciatíva [online]. europa.eu. Dostupné na internete: https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative/eci-lifecycle-statistics_sk [cit. 2024-03-04].

Iniciatíva občanov-spoločný európsky nástroj participatívnej demokracie [online]. comeniusblog.flaw.uniba.sk, [2023-04-14]. Dostupné na internete: https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2023/04/14/iniciativa-obcanov-spolocny-europsky-nastroj-participativnej-demokracie/#_ftn5 [cit. 2024-03-01].

Európska služba pre vonkajšiu činnosť [online]. european-union.europa.eu. dostupné na internete: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_sk cit.[2023-03-15]

Právne predpisy

Zmluva o Európskej Únii (konsolidované znenie), dostupné na internete:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0011.02/DOC_1&format=PDF

Zmluva o Fungovaní Európskej Únie (konsolidované znenie), dostupné na internete:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0021.01/DOC_3&format=PDF